

Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *Emil Jönsson*Härad: *Luggude*Adress: *Hornborg*Socken: *Väsby*Berättat av: *Emil Jönsson*Uppteckningsår: *1934*Född år *1861* i *Väsby*Uppteckningen rör *Exercera Beväring.*

Imidten av förra århundradet var det något helt annat att exercera beväring än nu för tiden. De som ville fånga lega en man i sitt ställe. Naturligtvis fick det inte vara s. k. Kronsvak, utan en vid önsöstringen god-tagen karl, som fick åtaga sig exercera i stället för någon annan och ibland hände att samme karl på så vis kom ut att exercera många gånger, ty han kunde låta lega sig flera år i rad. Under de två veckor exercisen varade samlades flera minnen för livet, än annars under flera år. Många voro så rädda för att komma ut att exercera beväring att de betaldes flera tiar (flera gånger 10 kronor).

Skriv endast på denna sida!

till dem som de fingo lega i sitt ställe och ibland här-
de att de gjorde sig oöfsliga genom att avhugga fing-
rar eller simulera dödh och andra åkommor. Några
betalade läkarna höga summor om de fingo läkare betyg-
på att de vore till krigstjänst oförmåga. Vad som ovill-
korligen väckte avsky för militärväsendet, såväl då som
senare, är just det råa lemnade sättet bland militären.
Täke så mycket den rå behandling, men som även
den gjorde sitt till. När officerarne hade musik och
dans till "småtimmar" varje natt, med överväldnande
fylle och drogs med sig hororna hem i sina tält och till
och med korpralen belåg horor i tältet, midt ibland bevä-
ringarne, ändå vi visste att många av officerarne, kor-
praler och soldater, hade hustrur och barn hemma.
Sådan väckte hos landbefolkningen den största avsky
om än en stor del mycket hedrliga och humana, såväl
officerare som annat manskap förefanns. När kaptenen

4387

-en skrikit och svurit, för rena bagateller såsom om
 en knapp blivit glömd att knäppas, eller ej blanka
 nog knappar, eller att någon knapp fattades eller annat
 obetydligt fel, så vart han så rasande och svor så
 vi tyckte det gnistrade om honom, så befälde göra
 bön. När så morgonbön var gjord, så var vantligen de
 första ord kaptenen sade: "Nu ska jag kala er, era sju-
 tusand djärlar, så ni ska storta och dö." Dertill
 krigslagarnes onödiga stränghet, officerarnes hat om
 arkebusering för den som inte åtgjorde deras kom-
 mando, eller underkastade sig helt i deras vält om. om
 allt detta gjorde och gör ännu att aldrig landets söner
 förlika sig med militärlivet. Mattlagningen
 försiggick kompaniövis under fri himmel. Någon
 blev uthommenderad att göra handräkning, eller fika
 efter behov. Man samlar bränske och eldare under en
 jerngryta som nedgrävt något i jorden. Nästorkocken

en gammal soldat, strödde grovt rågmjöl i det ho-
 -hande vattnet, och beväringen skulle oupphörligt röra
 i grytan tills gröten blev färdig. Om under tiden, när
 -gångna svin nalkades, så fingo de ett slag på trycket
 eller var det bar sig, av gröt-trät och derefter fortsattes
 att röra i grytan. Heland blåste en hel massa sand i
 grytan och händes då knastrande under tänderna vid för-
 -tärandet av gröten. Latringravar skulle grävas i gården av
 de största dumbomarna som ej kunde bita bilöning på
 och som överlemnades en fältväbel i vält, att användas
 till diverse göromål. De fingo hugga bränsle, bära vatten
 gräva latringravar och skottvallar, köra bort evin och fjä-
 -kreatur från tält-området m. m. Vid sidan om
 latringraven nedslags pålar på vilka en stång fästes och
 fortsatte i längder, så långt gropen räckte. Detta utgjorde
 beväringens anträdeshus. Alltså fullkomligt öppet un-
 -der bar himmel. Heland kunde hända, att när många

beväringar på en gång suto på stängen, att pålarna
brusts ut och hela raden ramlade i Lättingraven.
I dessa gravar gingo ofta svin och snokade. Detsamma
finare blev ju gröt-träden, när de varit i beröring med
dem. Gevären var i den tiden, en slags gruvliga fingertar
av ungefär en pund vikt. (= $8\frac{1}{2}$ kilo), som laddades fram i
från, s. k. mynnings-laddare, med en laddstake av järn.
Laddningen försiggick i många grepp och "temps". Ett av
dessa "temps" var, att en liten pappers-patron med krut, sköt-
te bitas av och hållas tills kommande gavs att krutet skulle
hållas i gevärs-pipen. Hur det gick med krutet om det var
regnigt väder, kan man förstå. Det hände flera gånger
att icke laddstaken, eller som den kallades laddstocken, blev
dragen ur gevärs-pipen, utan blev av sakt-färdiga bevä-
ringar lemnad kvar, när nytt grepp kommanderades, och slut-
ligen, när det kommanderades: "ge fyll", och skottet brände
av, för laddstocken vinande fram tätt förbi kaptenen och

i jorden, samt lockades som en krumelur tillsammans. Låledes voro de av kaptenen som han trodde, lösa skotten ej så alldeles ofarliga, men så fingo också samtliga över-ordentligt påklett med bannar och svordomar i det mest superlativa maktpräke, varas befäl kunde sig i den tiden betjena. Omkring 1865 upphördes med att begagna Tunneberga backe till övnings-plats för Leninge skvadrons husarer och flyttades till Sjungby hed samt äro de förut i Tunneberga hållne beväringströstringarna flyttades till Helsingborg. Sedanmera fram på 1880-talet ökades övnings-tiden till 20 dagar i 2 år efter vartannat. Allt ting blev betydligt förbättradt och humanare behandling, varje meningen skulle förekomma. Så t. ex. fick inte någon av befälet säga "du" till en beväring, men det hindrade inte att tilltalet ofta tog formen så här: "Ni är en förbannad äsna, bond-karlin, fähund," eller vilket som befälet helst ansåg passande för tillfället.

Slå på en beväring fick ej heller befälet, men så drogo de i åronen eller häret, ej så sällan på någon faldiga eller saktfärdiga beväringar, som ej fort nog lärde sig efterkomma deras kommandor. Fjerdingsmannen stegade omkring i församlingen någon tid fram på nyåret, för att personligen kalla till mönstring, alla som det året skulle ut att exercera och ofta hände att han hade mycket besvär för att kunna träffa dem, ty de gömde sig undan på allehanda sätt, så att han kunde få gå till samma ställe flere gånger. En till och med måste krypa fram ur själva spiskammaren, efter husrvisitiation av fjerdingsmannen, på ett ställe i en av de större byarne. Några beväringsskyldiga reste till "sjöss" ett år, eller halvar innan och blevo på: så vis skrifva på sjömanshuset. När de då senare vistades på landbacken, så voro de ej till finmandes och blevo många på sådant sätt, aldrig kallade till att mönstra beväring. Några andra

funderade på att taga ut prestbetyg "till utrikes ort", och reste möjligen över till Danmark några dagar, och kom så igen och undgingo på det sättet, att bli inkallade.

Nå ja, efter att ha fått kallelse tillika genom kungörelse i kyrkorna, skulle vi en smällkvall någon i mars månad, i sällskap med fjärdingsmannen, infinna oss i Helsingborg, för att mönstra inför några krigsherrar i rådhuset. I den tiden var rådhuset ett litet hus med otuktad grästen till undervåningen och med tegelmur till övre våningen och låg nära midt på torget bakom stenbockestytyn och vid sidan om det nuvarande rådhusets grundplan.

Der det nya rådhuset nu är var i den tiden ett högt plank omkring en sandig plats der "prinsens husarer" hade sin örningsplats. Hörnhuset midt emot, vid andra sidan om torget, der nu är bankhus, kallades "Högvakten". Der gick alltid en husar på vakt fram och tillbaka. På torget framför rådhuset, samlades den ena skaran efter den andra,

ledsagade av sina Ljårdingsmän, och mottogs först
av länsmännen, som sökte så godt sig göra lät, ordna de
bång-styriga ungdomarne. En gammal länsman, var
tydligen för gammal, att kunna sätta någon synnerlig
respekt i sin skara. Så fort han vände ryggen till, så
snög någon av pojkarne sig till att springa fram och
sparka bak i hans haddröck, så den lyftes upp, att han kände
det, men innan gubben hunnit vända sig om för att
se vem det var, så hade den redan återtagit sin plats i raden
och stod der helt oskyldig, under det de andre skrattade godt åt
det lyckade upptåget. Möjligt kunde också vara, att den gamla
godmodige gubben märkte, vem det var, men ville inte
valla den skyldige någon förtret, de voro nog gamla goda
vänner söner från hemsocknen. Efter ungefär
en timmes väntan i 10 graders köld, blevo vi insläppta
på rådhuset, i ett stort rum, som rymdt hela Contingen-
ten från ett par socknar. Men kom nog in endast en rock

-en i sender. Detta rum, var upphettat till den grad,
 att vi samtelige blevo så "knävel-händta", genom den hasti-
 ga övergången från köld till värme, att det var nästan
 omöjligt att knäppa upp krag-knappar och skjort-knappar,
 utan fingo hjälpa varandra av med kläderna. Huset
 oväsen ställdes till av beväringarne när de gingo avklädda
 tillreds i bara skjortan; de sparkade varandra i ändan, brotta-
 des och skrattade, så att fjärdingsmannen måste befalla
 tystnad som oftast. När vakthavande korpralen öpp-
 nade dörren till mönstrings-kommissionens rum, skulle
 två stycken pojkar, nakna inträda till herrarne, der en
 s. k. "mönsterdokter" (mönstrings-doktor) tog oss till besigt-
 ning och prövades, syn och hörsel, och så fingo vi gå ett
 par slag fram och åter, varefter ticken gavs av läkaren till
 2. Löga Herrar, som suto höglöppe på en kathedr och
 utropade antingen: "Kasseras," eller "Approberas." Anteck-
 ning derom gjordes i böckerna och ut med de två, och

in med två andra, så länge fjärdings-mannen hade
fler kvar från den socknen. Ingen simulerade sjuk-
dom, från vår socken, men en blev kasserad på grund
av mång-årigt hjertfel. Några hade läkarebetyg, som från-
lemnades till mönstrings-doktorn, för att dermed vin-
na befrielse, men denne tittade knappt på läkare-
intygen, utan kastade dem åt sidan på ett bord. Läk-
des föraktade han sina Collegers diagnos helt och hål-
let. Det kan anföras vad som förskom vid en föregå-
ende års mönstring, då doktorn av en beväring blev
lemnad ett läkare-intyg. Som vanligt tittade han
ett ögonblick på intyget, varefter han förargad utbrast:
"Det kan jag inte läsa," samt kastade papperslappen på
bordet. Men beväringen lät sig inte så lätt avspisas,
utan vågade sig fram med: "Ursäkta herr doktorn
har själv skrivit det." Doktorn griper lappen ännu, i det
han säger: "Ja så, då är det en annan sak, ja ni blir

fri, och en av inskrifningsherrarna utropar: "Karras, och glad i hägen går pojken ut. Sålunda inträffade att en av de felfriaste och starkaste pojkarna blev "kronorvak", då deremot många både svagare och lytta blev approberade. En av de våra hade mistat två fingrar på högra handen, men blev ändå approberad. Men denna berättelsen om doktorsintyget hade haft sitt förspel. Isin tid då han, Anders, var tolf år gammal, hände sig en lördagskväll, att han sprang bort till nästa rakostället, som var Mans Tors i ..., och skulle laga sällskap med deras son Nils, ut på någon excursion om lördagskvällen, men som Nils inte fick gå frän hemmet förr än han hjälpt till med kvälls-sysslorna så skulle Lars göns Anders, som han då kallades, hjälpa Nils med arbetet, så att han kunde få fortare undanskött och dygnedelst så mycket förr bli fri. På andra andra saker som skulle klaras, så var det hackelse till hästarna,

som skulle skäras. Nils lade i hackelsemaskinen och Anders drog i vevan, brådt var det och fort skulle det gå, men när Anders med foten sparkade undan hackelsen för hjulet, råkade han komma för nära kniven och denne högg med våldsam fart, ett stort sår på benet, i närheten av ankeln. Blodet strömmade och Anders sprang, så godt han kunde, hem, och när hans mor fick se honom, så skyndade hon sig och fick en stor kettel med kallt vatten i, samt det skadade och blödande benet i vattnet, och lindade om såret, så blodflödet stillade. Hans far blev rasande, när han hörde hur det tillgick att Anders skurit sig, och oaktadt sonen befann sig i en ganska svår belägenhet, så fick han en omänsklig hop med pyggl till på köpet. Det blev ingen annan såd än Lars Jönsson måste köra, dagen efter till doktor i Helsingborg med Anders. Sedan doktern förbundet såret, så blev ju tal, om det kunde förorsaka framtida män

av den olyckshändelsen och då förklarade doktorn
att Anders komme att bli oduglig till beväringstjänst
vilket han även med det skriftligt intyg styrkte. När
så 8 a. 9 år derefter, samma intyg förvisades honom
kunde han vid flygtigt påseende, ej läsa sin egen skrift
med resultat som skildrats. Vi voro befallde att vara ge-
samme kl. 5 på morgonen på platsen framför rådhuset i
Helsingborg. Efter mönstringen om morgonen, blevo
vi tillsagde att åter infinna oss kl. 3 på eftermiddagen, för
att ställas under "målet". Många rustiga karlar var der,
och ej synnerligt många, mycket under tre alnar, men nå-
gra deröver och en från Fleringe nära 13 kvarter lång.
En ganska stor del voro rustiga, och några så fulla
att de omöjligen kunde stå upprätt under måttet, var-
för deras längd togs på "må jä", av korpralen. Egent-
ligen var det vid detta tillfälle inskrivningsherrarne
silkännagävo "kasseras" eller "approberas" med slutligt av-

4387

görande, ty om det vore någon för kort, så bleve han antingen kasserad, eller finge han gå till värtens, var- före somliga småvärtta pojkar från gruvorna, lade kort- lekar inne i stövel-hälen, för att öka sin längd. (Vi skul- le neml. vara fullt klädda, under mättet.) Om de män- strande beväringssoldaterna vore aldrig så fulla och skrålade aldrig så mycket, så vida ej de bleve red löst liggande i rännstegen på gatan, så brydde sig ej polis- en om dem. De finge ganska ostördt rusta om den da- gen. De som bleve approberade köpte sig en gul snor, med likaledes gul cocard, att kränga på hatt eller mössa så att cocarden kom i pannan, till att särskilja sig från "kronvraken". Men även somliga av "kronvraken" köpte sig cocarder för de skulle slippa höra mötande kamra- ters hänfulla skrål om "kronvrak", delö och därför att det var sed, att alla "kronvraken" skulle lejda på de andre. därför att de förre sluppo så billigt ifrån exercisen.

Skriv endast på denna sida!

Äter eller kungörelse i kyrkorna, skulle så beväring-
en möta en av de förste dagarna i maj månad, i
Södra Vram, för att därifrån marschera om natten
öfver Söderåsen till Ljungby hed. Vi kommo till
Södra Vram med hästskirt, och naturligtvis under
såväl dit- som återresan skulle ju den berömda
Flenings Gästgivargård besökas. Vi nådde fram till
Södra Vram vid middagstiden och blevo omtagna och upp-
räknade av en officer, varefter vi fingo inkvartera oss
efter behag i bondgårdarne deromkring. Koffertar voro
förljudna i kungörelserna, att medföras och så hade
kungjorts i många år förut också, men alltid hade be-
väringarne koffertar med sig och så hade vi ännu nu.
Aldrig den minsta anmärkning däremot gjordes av
något befäl. Men vi voro ju beordrade att medföra skin-
tar, strumpor, hallsongar och toalettsaker, samt nål och tråd.
Sålunda var det ju ganska huvudlöst att förljudas med

förändrat av koffert. För dessa koffertar måste vi le-
ga skjutit till Ljungby lsd, öfver Åstorp, för ett par
kronor, och att beväringarnes koffertar varis väntade till
lägerplatsen, kunde man förstå derav att ofantligt vid-
lyftiga brädeskjul voro uppförda vid eller i samband
med marktentieriet vid varje kompani. Dessa hun-
dratala koffertar ställdes in i dessa brädeskjul och fin-
ga vi erlagga viss avgift för de fingo ständer, (en krona) st.
Efter att hava ombesökt skjutisen för koffertarne, blev
det att förskaffa sig logi och om det kunde bära sig att
få mat på samma ställe, var det så mycket bättre, annars
fick man genast vid framkomsten spörja variet man
kunde få köpa äggkakor och fläsk, samt fillekumte, för
75 öre pr man. Första året, var vi ett litet sällskap om
fem personer som fingo hyra oss in i "salen" på ett bond-
ställe som hette Askelunds. Men det var förenadt med
farlighet att gå ut på gården eller ut för att köpa läsk.

-drycker i byn, ty slagemål hade uppstått strax efter
ankomsten till Vram, först emellan en gruvpojke
fr. Höganäs och en gruvpojke fr. Bjur. Höganäsaren
var liten och klen till värtan och Bjurvingen var en
stor stark karl, men icke för ty, så fick den store en
rasande hop smörj och blodet flöt ut efter bröstet från
ansiktet på honom. Vi omkringstående Kullaboar, tyckte
det var bra gjort av den lille och uppmuntrade honom
med handklappningar och hurrarop. Den store Bjur-
-vingen bara svar och skrek, att vi kunde ge oss bataljo-
-ner djävlar uppå att han skulle hämta förstärkning
som snart skulle slå ned oss alle samman. Så fick han
sig kvickt några knytnävs slag på ögon och näsa, igen
under åskådarnes jubel. Slutligen avlägnade storskrika-
-ren sig, och Höganäsaren som hade en mössa av egendom-
-lig fuskläfärg, lytte ut denna för att vara mindre
igenkännlig. Fram på kvällen kom också en stor

skara Bjursingar och Rillesholmare och slagmålet fortsattes, men beväringarne voro inlojerade de flesta, så att kuskarne som hade sina hästar och vagnar ute på gårdarne, måste med vagns-hammlarne, som vapen, försvara sig emot den uppretade skaran. Vilda svordomar, skrik och slammer, fortfor till midnattstid.

Stk. 1 om morgonen voro vi av officeren beordrade att komma till uppställning i en stor kringbyggd bongård som hette Nils Perssons, och der också större delen av beväringarne, jämte officeren och trumslagaren, voro inkvarterade. Vi hade föga eller intet sovit, men passade på tiden, så att vi voro i Perssons gård, något före den utsatta tiden. Der hade nog inte heller sovit mycket, ty somliga galde som tuppar, andra spögs "slagdängar" i corus och åter andra högljudt talade och pokulerade allt i ett sorl som dock hastigt tog i det närmaste slut när officeren trädde ut på gården och befalde trum-

slagaren röra trumman. En och annan blifvit upplyste gården emellanåt. Inart nog vor vi alla tillstädes, som uppräknats eller uppropats föregående kväll, och "tåget över Älperna", eller Löderåsen begynte sätta sig i rörelse under sång av dem som hade ro att sjunga. Frasneparrarna hördet, med sitt, äpp snärp, i klöverfåten och en och annan stor regndroppe föll men det blev inte något större regn den gången. Inart vor vi vid en gammal ärrännil med nästan intet vatten ibland stenarna som betäckte botten och över än ledde en spång som ej talte att bära mer än högst 2 man i sender och som var placerad högt över vattnet, i flera längder sketrä efter varandra, med en ledstång vid ena sidan. In kallad längre vid för Hälinge-ån och glyter ut i spetsen på Skiderviken. Uppåt gick vägen medelst en mycket lång lid, som av befolkningen kallades "drakadalen". Sedan kommo vi upp på landsbygg

den på Söderåsen. En och annan ganska förfallen
bondgård passerades, men det var långt emellan.
Annars liknar landskapet, med sina gransplanter
ringar, en bit nordskåne eller Småland. Jag glömde att
nämna att innan vi nådde fram till nyss nämnda spång
komme vi att passera just förbi gavlén på ett ensligt
gammalt hus och i detsamma vi voro komna fram till
huset, slogs ett fönster opp på vid gaveln å loftuummet
å gavlén och den härligaste musik strömmade ut, och
mottogs med stormande jubel av oss. Vi kastade våra
mössor högt i luften och hurraropen skallade i den ti-
diga morgonstunden. Det var tydligen flöjt och fioler som
svegrades med stor skicklighet, av de artige invånarne.
Troligen var det samma hus varifrån de sedermera så beröf-
tade "Berntarne" äro komna. Det var också det enda be-
hagliga avbrott i den enformiga och ganska tröttande
marschen, som under hela vägen förekom. Vår sång-

en begynte sakta av, churu vi till sång uppmärks-
am befalet, befältes trumslagaren slå marsch av alla
krafter, och det tycktes uppliva, i synnerhet när gran-
planteringarne gavs och från båda sidor ibland. När
vi kommo fram till Stenestads kyrka fingo vi fem mi-
nuters rast. Endast fem minuter. Det man är tung-
en till, det måste man göra, sade Tarna Larsson. Och en
kamrat föreslog mig att vi skulle, han och jag, besöka en
bekant smed som nyligen flyttat dit från Höganäs, och
bodde i närheten av kyrkan. Lagt, och i språngmarsch
fors vi ut ett litet stycke, kanske 300 meter från kyrkan,
och in i en gård, som låg omedelbart opp till vägen, och in
i boningshuset. När smedens hustru fick syn på oss,
och hörde att det endast var fem minuters rast, så grep
hon en stor filbunka och satte på bordet och var en horn-
sked, och bad oss äta. Vi slukade på stående fot, så mycket
av filbunkan sig göra lät, hustrun bredde smörgåsar, emellan

4387

som vi ju också skulle prata emellan sväljandet. Den strum skyndade ut och fick kallat in smeden som kom från smedjan svart och sotig. Några kulsningar värlades och efter att med näsduken avterkat det som i brädskan kommit utan på västen, så var det i väg i "fyrspång" tillbaka till truppen igen, men den var redan uppställd, och befälet begynte fråga efter var vi tagit vägen, när vi inställde oss i ledet, och så var det genast marsch igen. Hittills hade vi marscherat fyra man i bredd, men snart veks av in på en smal skogsväg där endast två man kunde gå i bredd och där mötte vi en bonde som körde med en häst och vagn, men han måste lyfta i vagnen så hans skjutst kom ut om halvvägen. Vi förundrade oss ej över de sagolika prov på styrka, då göingarna berättar om gätter som lyftade häst och vagn, ty sådant spinkverk till vagn och så liten mager häst, tyckte vi att vem som helst av oss kunde lyfta. Efter ytterligare ett par

Skriv endast på denna sida!

4387

korta rastor, kunde vi se den nedanför åsen liggande
heden, som i morgondimman liknade ett hav. Vi hade
då tillryggelagt omkring två mil. Vi fingo oss till-
delade några ären på man, i marschpengar. Så en
ofantligt brant hälväg nedåt sidan på åsen och vi be-
gynte kunna se huru några gamla soldater marsche-
rade på Bonnarps hed, till vilken vi först kommo, på
slätten nedanför åsen. Ingen var tillstädes för att taga
emot oss, givet utan vi fingo stå i ett par timmar och
vänta på vad vi skulle taga oss till, innan äntligen en
löjtnant kom och räknade oss upp. Vi voro ganska tröt-
ta och stälde oss under väntetiden 2 och 2 med ryggarne
emot varandra, för att stödja och värma varandra.
Det händes nemligen kyligt att svettiga stå stilla i mor-
gondimman och avsevälna. Vi voro icke litet förvånade
över, de kors och tvärs löpande och med armbeugen rätt ut, hel-
sande militärerna, ävensom officerarnes "mång-torise" uni-

formor. Så blev vi uppställda för att tåga till Kloster,
(Herrnads Kloster) för att ihläda oss Kronans kläder.
Der var, utanför förmåds huset, utlagda på marken, stora
bunkar med kläder. Varje sorte klädes-plagg i sin bun-
ke, så att byxor i en bunke, rockar i en annan bunke, hals-
dukar i en tredje och mössor i en fjärde bunke o. s. v.
Så skulle vi gå i en enkel rad, eller gås-marsh, passe-
ra förbi alla bunkarna (klädeshögar) och taga vars ett
plagg av varje. Ej mycket tid gavs till att utvälja det som
man möjligen kunde tro skulle passa bäst, utan tämligen
raskt måste man dra till sig en rock eller ett par byxor.
Derför hände det ju, att långa karlar fingo knäbyxor och kort-
värtta besväringar fingo så långa byxor, att de räckte ett gres-
ter ut om foten. De som kommo i tur att gå på ristons för-
bi kläderna, kunde ju inte heller få tillfälle att utvälja, passan-
de åt sig, eftersom der då ej var mycket att välja på, utan må-
ste de då ta till sig av det som fanns kvar. Men vi fingo

lov att byta kläder med varandra. På samma ställe, där vi gjorde halt, skulle vi så kläda av oss våra egna kläder och påtaga kronans. Men västar, skjortor och stumpor, samt skor av våra egna kläder, skulle vi behålla. Vi kastade våra avtagne kläder, i stora högar kompani-vis, och en del "Upplänningagubbar" läste dem i höstavagnar och körde bort med dem. Fierpigt var det för somliga beväringar, som i hastigheten glömde något av sina effekter kvar i kläderna. En av vårt sällskap, glömde pengabörserna i byxorna och var inte heller säker på i vilken bunke han kastat sina kläder till, men lyckligtvis hade "gubbarne" ej läst den bunken och vi hjälpte honom att söka efter hans byxor och han hittade dem och börsen även. De allra fleste beväringarne, togo ingen notis om, var deras kläder togo vägen, men jag och mitt sällskap från hemsocknen, begärde "Upplänningagubbarns" adress i "fall i fall", det skulle uppstå svårigheter att återbekomma dem. Jag tecknade upp

hans adress i notisboken och hade god nytta derav när da-
gen för hemresan kom. När vi så fingo på oss kronans
kläder, så blevo vi riktigt onödfädda över att nödgas gå i
sådana opassande och några av dem, usla paltor. Vi kunn-
de ej ens känna varandra igen, när vi inte voro i omedelbar
närhet av varandra. I bland de uslaste perseddlarne
var halsdukarne, som bestod av ett tre tum bredt vadmals-
skärp, med två par häkter, som mestadels fattades. Dessa
två par häkter skulle ju tjäna till att knäppa i det yttre
paret om det var till en stor hals, och i inre paret om det
vare en liten hals. Men så var modificationen på cirka
tre tum, så det skulle ju vara sällynt att de passade
till någon. Något annat halstyg var strängeligen förbjö-
det att användas, annars sålde krämmare utanom lägen-
platsen små rätta Cravatter. Vi köpte sådana, men
blevo flera gånger tillagda att vi skulle ha kronans hals-
dukar, men vi lydde inte, ty vi sågo på dem som hade krov-

4387

rans halsdukar, huru ynkligt det såg ut, med en sådan
tygransa, som kröp högt upp på halsen, så att nedan rem-
san var halsen bar på flera tum och skamligare kunde
väl ingen bli utklädd. När vi inte lydde, så blev det ser-
vid, vi hade således våra egna chavatter sedan hela tiden.
Så var det en kappsäck, som kallades av oss för "kalvapåsen"
för den var full av helfskinn med to-ot på och i to-ot fullt
med stora löss som kröp omkring utan på påsarne.
I dessa "kalvapåsar" skulle vi förvara, en blårandig lin-
nerock, ett dits par bexor, samt en linnepåse, med en linne-
remsa över axeln, att bära mat i på fältmanövrer. Vid-
re var av de mest uslaste persedlarne, de gamle mössor-
na som naturligtvis passade ingen av oss, utan var van-
ligen mycket för stora, så att byta med varandra hjälpte
inte heller, utan måste läggas en stor fjäll och eys fast
så den blev sådan, i nacken. Några köpte sig nya möss-
or av krämärkärningarne utanför lägret, men blev

Skriv endast på denna sida!

förbjudna att begagna dem. Vid den s. k. lerödonöst-
ringen var det en, i vårt tält, som ej kunde finna sin
mössa ibland lägerhalmen, utan kom baskusad och in-
stälde sig i ledet, men korpulen blev rasande och körd ho-
nom in att söka bättre i lägerhalmen, men utan resul-
tat, då blev ingen annan råd, än att han måste skynd-
samt springa bort till förenämnda kärringar och köpa en
ny mössa. Men de nye mössorna voro ej heller av samme
gason riktigt som kronans mössor. De kostade 1 kr. 95 öre.
För att inte översten skulle märka, att den beväringen
ej hade kronans mössa, så skulle han placeras i bakre
ledet och som han var liten till väkten skulle han stäl-
las bakom en stor lång karl. Så skedd, och placeringen
hann knappast vara verkställd innan Översten kom,
ridande förbi, men han märkte ingenting. Mössan
i lägerhalmen i tältet återfanns senare. Alla skulle då
närvara vid den mönstringen. Till och med de sjuka skulle

ut och sitta på stolar bakom ledet, så många som kunde. Men mera om mönstringen längre fram. Vidare om klädes-perseddarna, så hade vi en grå kappa. Det var det enda av kronans klädesplagg som var bra. Den var av grå vadmal, tjock lång och präktig. Den fick också om den förlorades, ersättas med sextis kronor. Svorskarna och kyrorna var det bara ett och annat plagg som var nytt och bra. De övriga voro gamla, slitna, somliga något lappade. Men alla kläderna voro omsedda så att inga knappar fattades, med undantag som nyss nämnts om halsdukarne, der ofta fattades häfter. Sedan vi varit der några dagar, blevo vi tillfrågade om vi ville gå i samfärd ansvarighet med husarkesvärningen om betalning av best-hemma-persedlar. Besväret uppmanade oss att gå in derpå och vi ättlydde emundan de inbillade oss att det så bleve billigare. Men besväret gjorde naturligtvis orätt genom att kompani-vis undersöka, vid avlämnandet av kläderna, vad som fattades.

ty det som fattades i ett kompani återfanns nog i ett annat, ty okunniga beväringar isade sig med att gå in i andras tält vid oövakade ögonblick och framtaga dem något av deras utrustning, som sedan blev till övers i det kompani de (snappande) tillhörde. Men var något till övers så gjordes intet avseende vid, endast om det fattades något, det skrevs till vårt ansvar. Således fingo vi betala var 75 öre för förlorade persedlar, oaktadt vi jämfördes över huvud taget nästan ingenting fattades. Vi voro tillika med husarpojkarne 1200 man, alltså 900 kronor. Efter det vi så iklädt oss kronans kläder, skulle vi bära hem tält, med tillbehör samt blevo tilldelade gevär, Remington modell. Själva tältstängen med omvärade tältduken, bars av två män. Tältpinnarne i en säck bars av en man, men det byttes om bärare flera gånger. Vid framkomsten till lägerplatsen skulle vi sätta upp tälten. Fjorton beväringar fingo en korporal till hjälp att uppsätta åt dem ett tält. Det

skulle prompt sättas på samma ställe der hålorna i
marken utvisade var tältraderna förut stått, en all-
deles präktig ställning för att få regnvatten att rinna
in i tältet när der just var några tum djupare än den
omgivande marken. Detta på grund av att år efter år,
praktiserande med sopning som skrapade bort och slet
app. tältgalvet. En rykörjare som ingenting förstod, fingo
vi på vår lott. Hade vi själva fått sätta upp tältet, så hade
det säkerligen blivit mycket bättre. Sen det var färdigt
fingo vi vänta en god stund och korpralen avlägsnade sig.
Men då passade vi på att spänna om tältet, så att det
blev fint och vackert som en uppspänd paraply. Detta
var dock alldeles onödigt besvär, ty det tältet som vi satt
upp, fingo vi inte behålla, utan fingo vi i stället, en an-
nan korpral och ett annat tält, som hängde ner på huvu-
det på oss. Vi ville genast spänna om det, men blevo för-
bjudna av korpralen. Han förklarade, att hade de som satt

4387

upp tältet, gjort det så dåligt, så kunde det gerna
 vara dervid. Sedan vi flera gånger även efteråt, gjort
 framställning om att få spänna om tältet och blivit
 nekade, så togs vi saken i egen hand och spände om täl-
 tet en gång då korpralen ej var tillstädes. Förmodligen
 fanns det även hyggliga korpraler, ty vi kunde höra hur
 de i kringliggande tält voro hemma och kl. 10 em. räknade
 upp sina pojkar, och sen skulle det vara allmän tyst-
 ned, men vår korpral var en verklig "sugga" på alla
 vis. Vi hatade honom alla, för sitt svinnaktiga leverne.
 Aldrig var han hemma om nätterna förr än fram på
 morgonen och då hände ibland att han hade en hora
 med sig, som han belåg midt för våra ögon, inne i
 tältet. När naturligtvis pojkarna blevo högljudda och
 skrattade åt honom så skrek han endast: "Tyst för
 djävlarne, annars ska jag göra er olyckliga allihop!". Hans
 hemsochens bekanta berättade, att korpralen hade der

hemma tre olika fruntimmer med barn på en gång, så de trodde att han vid hemkomsten var tvungen att gifta sig med en av dem. Aldrig märkte eller nämnde han något om att vi olovligt spärrat om tältet. Som han nästan aldrig var der varken natt eller dag, så frågade han ej efter vilket. Min vi hade stor nytta av att tältet stod stadigt, ty gevärerna skulle alla ställas på en rund skiva nere vid med kalvarne och med gevärspiporna i hak inskurna i en rund träskiva, som satt träd på tältstängerna i passande höjd till gevärerna. Genom senare träskivan fasthölles på stängerna med liden träkil. När så tältet var dåligt spärrat, så kom tältstängerna att svänga av och an, efter vinden, och den träkilen lossnade så att alla gevärerna, med stort brak, ramlade omkull många gånger om dagen, i fall det blåste och likaså om rätterna hände många gånger, att gevärerna brakade ned och slogs oss på benen, d. v. s. gevärspiporna slogs oss på

4387

benpiporna och då blev ett pipande och ihallande
av åtskilliga sorters makter och slutade alltid
med att alla man måste opp och ställa upp gevären igen
samt slå den der träkilan i mid någon toffel eller sten,
så hårdt som möjligt, men likväl kunde detsamma, efter
någon timme, upprepas, om det var beläst. Efter att ha
praktiseradt med detta, så var tillräckligt utledna der-
på, så spännde vi ju om tältet och slog en spik i kornens
träkil, så att den ändtligen blev sittande sedan. Den kor-
psalen som vi hade först till hjälp att sätta opp tältet, han
som vi tyckte ingenting förstod, han var från Bjäre härad,
en mycket hygglig och beskedlig karl. När vi satt opp vårt
tält, d. v. s. det som vi inte fingo behålla, så kom en löj-
nant och befälde mig och en kamrat att göra handsäck-
ning, som bestod dvi att vi befalldes sätta opp ett jern-
ror, tre alnar långt, på kokeriet till skorsten. Vi kom
nu till ett litet fyrkantigt hus med sticketak, och vid

väggen stod jernrört som var ganska tungt nisatio-
turn igenom skärning, men ingen stige. Vi bestämde oss
inte många minuter, utan kamraten klev på min rygg,
och fick fatt i vindleräden vid gavlen och med fasthållan-
de av den ena handen kunde han ta emot röret med den
andra, varefter jag krängade mig efter hörnet och fick
fatt i vindleräden och således kröps vi uppåt, förande rö-
ret med oss så, att en höll i övre ändan och den andre
i nedre ändan på röret så att vi växelvis kunde förflytta
oss upp åt taksidan tills vi nådde ryggningen på huset.
Der kunde vi ju krypa på alla fyra, så att den främste
när han avancerat en bit, kunde ta emot röret som den
efterste sköt fram till honom. Det gick ganska fort och vi
reste upp röret, och det passade att sätta inne i eller utan-
på, en rörstump i jämköjs med takåren. Det klättra när
igen var lättare. Vi hade pjevarna på, annars kanske det
gått bättre att klättra upp om vi varit på sock, men det

hade vi inte tid till. När vi kommo om igen till com-
paniet så frågade löjtnanten om vi redan satt upp
skorstenen på hokeriet, och då svarat blev jakande
men att der var ingen steg. Då blev han förvånad.
"Ni skulle ju gått till fältväkeln, så hade han skaffat
er en steg, men ha ni hunnat sätta upp skorstenen
utan steg så var det mycket bra gjort och ni skole
också under hela exercis-tiden vara befriade för
att göra handräkning." Han höll också ord, vi fingo
endast i tur och ordning bära bort urinkar eller
hunta vatten, någon gång. Min kamrat blev utsedd
till tältmästare. Det fordrades också riktiga järnklar
eller järnsenor för att kunna klättra upp på ett hus och
nog var det många som inte kunde gjort det efter.
Sen det var gjort, fingo vi gå ut om inhägnaden och
söka rätt på våra koffertar, och ställa in dem i det
brädeskeiul som hörde till vårt (Luggude) kompani.

Vi fingo betala 1 krona för varje koffert. Ett par hundra koffertar fick rum i samma skjul. En ofantlig massa bräder och spik hade ätgätt till dessa markstäntribodar. En lakstol efter annan var stöttad upp på stolpar och i mitten residrade själva marktentamen med betjening. De hade byggt bättre bostäder än den övriga boden som var slarvigt hopspikad av ohyllade bräder med kant utanpå kant och stätt, så när det var regnväder fick man flytta koffertarna dit det droppade minst; ty på många ställe strömmade vattnet in. Naturligtvis kom det vita elementet lika mycket på marken i brädeskjulen som utanför, men skilnaden var endast den, att på vissa fläckar regnade det mindre, ovanifrån, och der sökte vi ju placera oss. Till middagsmål fingo vi ärter och fläsk och första gången skulle de anmäla sig som icke ämnade äta kronans mat. Endast tre stycken som tillhörde

vårt tält, anmälde att de icke ämnade äta kronans mat. Dessa tre hade också eget tält. Vi blevo nemligen tillkallade av enskilda personer, ej av kronan, att om vi betalte tio kronor pr man, så kunde fås eget tält med brädgols och möbler av sängar, stolar, och bord, samt sängkläder. Det tilläts, men gevären med attiraljen fingo de ej med-taga i de förhyrde tälten, utan det skulle de ha stående och hängande i vårt tält, men kappor, halvpräsar och kläder fingo de taga med sig i sina tält. Men de hade ett förfärligt besvär, att vid varje uppställning komma till vårt tält och hämta sina persedlar och vid varje fritid åter avlevera dem på samma ställe. Hat fingo de dock herrarne för en krona om dagen. Dessa tre stor-pysare voro endast vanliga bondlöner. Den allra rikaste, också en av de allra friständigaste, min kamrat d. v. s. vi hade köpt i hof, han kunde äta kronans

mat hela tiden och bo i vårt tält och ligga i halmen, så hade väl de kunnat. Kronans mat var bra nog, den tillreddes ej heller på det där skufade sättet som före, men mera härom längre fram. Den första dagen komms bönder härnär med råghalmslöss och vältade av i märketen av tälten och därav skulle vi förse oss efter behov att ligga i. Om morgnarna skulle halmen föras ut till ytterkanten av tältet och skulle kaporna bredas över så att det lifnade en rund kavel som sträckte sig runt inne i hela tältet med undantag av ingången som kallades tält-luckan. Korpralen skapade sig en natt ett par bräder som han placerade en vid var sida om sig till en slags säng (enst. reglementet). Innet stråens så långt som en hackelsepipa fick synas på golvet eller i kompanigatorna. Vi skulle själva betala de björke-gvistar som ättingo att sopa med över allt. Det gick till femti öre pr man. Stora löss med gvistar

kommo skogsboarne och vältte av i kompanigatorna. Några tillordades varje tält, men efter några dagar måste förrådet förygas. En korporal som kallades jöuren (havande eller jöuren (läses sekuren)) skulle dagligen tillse att det var fint i alla tält, samt om der var någon sjuk eller bocta på något sätt, så skulle han ta reda derpå. Korpralen i tältet skrämd oss alltid med "sjuren", om vi ej gjorde nog väl i ordning våra kapper eller eschade tillräckligt rent. Exercisen var ju ingenting som mötte den ringaste svårighet att lära för den som var något kwicktänkt. Der fanns en enda i vårt tält, han kunde ju ej lära sig att byta om steg. Slutligen kunde han så mycket att han verkligen bytte om steg, men ej förr än långt efter det hade kommanderats. Den stackarren, drevs en del av tält-kamraterna spektakel med, för gunt. Varje kväll greps de tag i benen på honom, och asade honom i språngmarsch omkring tältstänger

till dess 12.12. gret som som ett barn. Då måste tält-
mästaren och i bland även jag och en Smälänning, vil-
ken senare ansågs att vara, näst tältmästaren, den
starkaste i hela laget, resa på och pålejuda tystnad och
handgripligen dänga arrostiftarne i deras lämnläger samt
geva dem några kraftiga knuffar på revbenen så de blev
ömma. Den föru nämnts, var ju aldrig vår korpral hem-
ma, annars skulle ju han vara ordningsman. Efter
några dagar hade vi sådan respekt över bräkmakar-
ne att, när vi tyckte det kunde vara nog, och vi tillsat-
dem att upphöra med sitt skoj, att de då gingo var till
sin plats och lade sig, och om de protesterade för mycket
så kunde de snart förtjina några knuffar på revbenen.
Klockan fem om morgnarne gick musikanter fram
och tillbak framför alla kompanigåtarna och blottade av
"hjärtans grund", samt slog på trumma, och då måste
vi alla stiga upp, så när som korpralen, han var vanligen

nyss kommen hem, så han gitte i stiga upp genast.
Då skulle vi antingen putsa gevär eller knappar en
stund, och så skulle vi gå och henta vårt kaffe i koke-
riist. Kaffet var godt men grädde fingo vi själva bestå oss.
Vi hade köpt oss en liten elek-kopp och när vi framtagit
den ur kofferten, gingo vi först och fingo kaffe tilldelat, och
sen gingo vi till några gamla gummor, som utanför tält-
lagret sutto och sålde mjölk i stället för grädde, samt
sött bröd, kakor och karameller, mässor med gul snor, Cra-
vatter, med mera. Der fingo vi ett litet mått grädde för
fem äre, sen gingo vi in till vår koffert igen och skuro
ett par skivar av de sötterödsbakor vi hade inköpt förut av
samma gummor, eller i marktenteniet. Dessa gummor
eller som vi vanligen kallade dem "kagekräringarna", de hade
stora gammaldagskistor med runda lock, och dessa kistor
låsade de om kvällarna, när de gingo hem, och öppnade de
om morgnarna igen, då de öchade på lagret. Låddes stora

deras kistor der både natt och dag, så länge lägret va-
rade. Nattvakten gick ju alltid vid lägesgrindarne, som
ej voro långt ifrån, så att kistorna stodo nog säkra för tj-
var. Vi hade tilldelats 4 st. koppar-kannor, förtenta och med ram-
mar, till vart tält, som vattenkannor. De som ej köpte bleck-
koppar, fingo kaffe för flera i kop i en sådan kanna, samt drucko
det ur locket, på den och de andre kannornas lock. När vi drucko
koffet och ätit dertill efter behag, så skulle vi ställa oss
för exercisen. Men först skulle göras bön och den bestod
i att endast sjunga en psalmvers ur psalmen 429. vers 9.
"Min gärning nådigt skada". Vi blevo tillfrågade om icke
någon var någon sångare, som kunde vara försångare. Nå-
gon nämnde sig en pojke från Lönestad, och han tog upp psal-
men morgon och afton, som hela tiden vi voro der. När vi så
gingo hem efter fullgjord vänsplikt, så ville den "klockaren" som
vi kallade honom, ha betalt för han sjungit, men vi andre men-
te att vi sjungit lika bra som han och han fick ingenting.

4387

Om aftnarne sjöngs samma psalms efterföljande
versen: "Välsigna mig och skydda". Var det så något som
fattades eller var i blag vid uppställningen, antingen nå-
gon knapp fattades, eller inte var knäppt, eller inte blanka
nog knappar, eller någon hade egen hallduk, eller förlångt här,
så sparades ej på förbräcker kan tänka. Men efter åtskil-
ligt värijande från befälets sida, över diverse oegentligheter,
hördas det inte vidare andaktsfullt, när det befalldes "Chorumi".
Ändtligen voro vi så färdiga att marschera ut på fältet
för att lära oss gå i åtskilliga sorters marsch, bland andra
en som kallades "rekryt-marsch". Den bestod i att lyfta upp
foten och stå på ett ben så länge befälet behagade, innan com-
mando gavs, att sätta ner foten igen. Det gick t. ex. så här:
"ett- --- a-a-a-a- --- tu. Många kunde inte balan-
sera så länge på ett ben, utan hölls på att falla ut ur
ledet och måste sätta ner foten, innan commando gavs.
Då vankade en hop ovitt. Vi hade en liten volontärkorps

-ral, som mycket plågade oss med sitt "itt - - - a - a - a -
- a - - - tu". Fekrytmarsch ansågs av oss åtminstone
som den svåraste av all marsch. Förfärligt nog skulle
också inläras att all marsch skulle oavkortligen börja
med venstra foten. Nå det får medgivas att det var nöd-
vändigt att begynda alla ens vid marsch i ledet, men om
det vore allvar av leken i krig, vad skulle det tjena till
att stå på ett ben i minnet-vis? Tydlig tid förspillades också
på många andra, rent huvudlösa kommande från befälets
sida. Minst en timme varje dag skulle vi lära oss att
helsa på befälet, och när så vi lärt det, så kunde vi ju
aldrig ett ögonblick vara i säkerhet utomhus, att icke en of-
ficier kom förbi eller vi mötte någon sådan, och då skulle
man resa på sig om man satt, eller göra "halt och front", om
det var "högre officerare". Då kunde det vara många som v-
ar önskhälsor så vi måste helsa på dem, men det var också
många officerare som vinkade med handen och sade: "Bliv

stilla, det behövs inte." Vi hade kunnat lära oss att hela, på en enda timme, och inte släsa bort en timme om dagen. Andra timmar skulle användas för inlärande, hur vi skulle begära permission och anmäla vår återkomst. Nå ja inte var det otvivelaktigt att höra hur t. ex. (han som inte kunde bytta om steg) talade om för kaporalen: "Korpral, nu e ja kommen," eller vid helningövningarna ja se hur en och annan spjussk vände ut och in på ögonen, när han gick förbi befälet. Men den militäriska utbildningen, hur blev det med den? Klockan nära tolv skulle vi gå in i tältet och gräva ur kakapåsen linnerocken, i fall inte vi hade den på, ty vissa dagar fick vi exercera med linnekläderna på (om det var mycket varmt), i stället för de tjocka vadmalskläderna. Då skulle vi med samma skära ett stycke grovleröd av kronans kaka, som vi hade förvarad i halmen vid huvudgården. Det brödstycket skulle vi ha i innerfickan (den enda som fanns) på linnerocken.

under marschen till matbordet utanom läget, der
det vankades ärtor och fläsk till varje middag. Denna
ärtsoppa var alltid god, med undantag för två gånger, då den
var så salt, så vi kunde inte äta den, utan måste vi, de
gångarna köpa i marktenten en portion stekt potatis
och fläsk, för 25 öre, en stor rigad tallrik. Om eftermiddag-
arne, var vi lediga till kl. 3 men ibland till kl. närmare 4.
då vi åter igen skulle fortsätta med exercisen till kl. 7 på kväl-
len. Efter exercisen om kvällarne skulle vi åter sjunga
en psalmvers. Till kvällsmat fingo vi skål-het kornkryns-
gröt, kokt i vatten. Den förste kvällen var det en beväring,
som brände sig av gröten, så att han svimmade, samt föll
av brädan och blev svartblå i ansigtet. Vi andre skrockade
oss omkring och ville se hur det gick, men officeren röt: "Se
inte på det, då smittar svindeln även på er". Vi drog oss
tillbaka under det vi mumlade: "Å skräp, vi äro ej så rädda
eller". Det sådes att en viss löjtnant hade åtagit sig

leveransen av alla matgröforna. Han skulle köpa långt
från huden och han skulle också ha matresterna till
sina svin. Det var också han som förbjöd oss att kö-
pa mjölk till korngrönsgröten av fruntimmer från trak-
ten omkring lägersplatsen. Då uppmärksade jag mina korn-
kamrater, som också var tälthamrater, att vi gemensamt skul-
le gå fram till vår kapten och fråga nästa dag, om vi finge
köpa mjölk till korngrönsgröten. Denne kapten hette kap-
ten von Bergen, den snällaste och människovänligaste gubbe
som kunde finnas. Nå ja, vi var överens om att gå fram alla
som också vi gjorde, om onsdagen nästa dag. Vi stälde oss
omkring den gamle kaptenen, som genast märkte att det
var något önskemål och därför sporde: "Vad vill ni yngling-
ar?" Jo, herr kapten vi vilja fråga om vi få lov att köpa mjölk
till korngrönsgröten om kvällen, och att löjtnant N. N. har
förbjudit oss att köpa mjölk. Kaptenen frågade då: "Ni tycker
väl inte den smakar utan mjölk, och ni äro väl inte vana att

äta sådan vattengröt. Naturligtvis tyckte vi inte den smaka mycket. "Betalen ni själva mjölken då?" dertill vi svarade. "Ja då ger jag er lov att köpa omgående så mycket ni behögar." Vi tackade och voro glada att vi fingo medhåll. Nästa dag vid grötadags accorderade vi med en hygglig flicka, att om hon ville komma till vårt bord varje kväll så skulle vi alltid köpa så mycket mjölk hon hade i huset. Det lovade hon och höll det också såsom även vi. När så löjtnant n.n. kom så röt han åter att han hade förbjudt oss att köpa mjölk, men då reste vi på gärdse honör och svarade att kaptenen hade givit oss lov dertill. Han tycktes tvivla, men sade ingenting, varken då eller någonsin derom. Den kostade 8 öre kvarteret = $\frac{1}{3}$ liter, men så var det godt mjölk. Lomliga sålde vattblandad och sämre mjölk, men detta var en ärlig lös också. Vi fingo gröten framkuren i en stor förtent kopparkittel, som bars

av tältnästaren och en till av tält-laget. Så fingo vi varv en tennskål och tennsked. I skålen rymdes ett stek = $1\frac{1}{3}$ liter. Så skulle tältnästaren äsa, den lätt flyttande gröten, med en stor träler och i bland med tennsköke i varje skål nästan full med den skälliga gröten. När vi så hällde ett kvarter mjölk som var kall ovanpå i skålen, så svalade det något i översta lagret, sen kunde vi slä ett kvarter mjölk till, på gröten, och äto på det viset opp ungefär hälften vanligen, varefter skålen skjutsades av med fart tillbaka till bordsändan, och tältnästaren stod och tog enot skålar och skedar, som skulle packas inne i varandra och räknas. Förvanskull måste han gräva ut skålarnes det kvarlemnade innehåll et innan de kunde packas i hop. Tilland fick skålarnes sådan fart längs åt bords-bräderna att de stupade ner i den nedanför bordsändan stående grötaketteln, och likadant om middagarna stupade de i ärtketteln.

4387

Om så mjölkätösen var der med sitt tomma kruk, så
smågs vi oss till att vätta opp och ned på några skålar
i hennes kruk, tills det blef fullt. Men som löjtnanten
skulle ha matresterna till sina svin, så gick han runt
alla matbord och förbjöt beväringarne att ge bort lem-
ningarne. Men tösarna och karringarne gingo och flytta-
de sig så att när löjtnanten var vid den ena sidan, så
var de vid den andra och vi passade på och gav dem de
ras kruk fulla med ärtor om middagen och gröt om kväll-
arne. Tjynnerhet när det var vår tös, som kom om middagar-
na så fick hon äter fram för andra. Var det så att löjtnan-
ten var i närheten, så talade vi så lågt och uppmuntrade
henne att avlägsna sig utifrån borden liten stund tills
han passerat och då komma fram. På det viset
var vi några i ett gveck till rättes att fylla kruset
varafter hon skyndade hem. Men så såg ju likväl löjtnan-
ten att vi, trots förbudet gjorde så och då kom han fram

och stor skällde på oss, men han gjorde aldrig någon sak deras. Omars kunde se krigslagen dömt oss för huseeri. Förmodligen skändes han ändå, när hans svin skulle ha maten, att han skulle dragit oss för rätta, för det som fattigt folk fick smugglat till sig. Säkert är att de två tredjedelarne av korngrunsgröten och kåbotten av ärt-soppan gick till löjtnantens svin och ändå fick han betalt för den av kronan. Således var det billigt svinaföda, och därför hade han också en massa svin som sprungs i bland omkring lägret och i latrinskavarna. En gång, midt i natten, kom det in i ländtälten en stor skara svin. Hörvakten måste slå allarm, och en del soldater kallades ut att höra bort svinen. Ett förfärligt väsen blev det. I länd fick de ett svin, en spark eller ett slag, samt skrek av alla krafter, och i länd trampade de stora svinen på beväringar och andra tältinnevärden på huvud, som ju var placerade vid ytterkanten på tälten

och då blev ett skrikande och svärjande, tillika med svin-
ens ruffande då de galopperade in bland tälten så det dån-
de i backen, var verkligen en överrumpnings-manöver,
som var rätt så allvarsam, men på samma gång puts-
lustig. Efter många rop och besvärjelser fingo ändli-
gen svinen taga till flykten, ut om lägret och allting blev
snart åter lugnt ty man hade inte stort besvär med att
klä av sig under levningstiden. De flesta låg med klä-
derna på. Några tog av sig rocken, somliga tog av sig byxor
och/ä och några behöll skor och strumpor på, natt och dag,
under hela tiden. Befälet åtvarnade oss att vi inte skulle
ligga med skorna på, för då blev fötterna föderade. Jag och
min koffertkamrat (tältmästaren) brukade dagligen gå ner
till en liten moss-sjö, icke långt från lägret och bada hela
kroppen och tvätta fötterna, ibland ett par gånger om dagen
samt alltid om nätterna ligga med bara fötter. Vi hade
heller aldrig ont i fötterna, med undantag av att kamraten

4387

hade en "liktorn" på den ena lilltån med sig från hemmet. och den liktornen blev han trampad på isblå och hade plåge så att han skar hål på pjeran, midt över tån, för att inte det skulle kunna skava eller trycka. Vi skulle ju själva hålla oss med skor och jag tror nästan det var bättre än som nu då de skola ha kornans känger, som sällan fullkomligt passar och därför orsakar ondt i fötterna, ty en krigshärs duglighet beror till större delen derpå, om manskapet har god skötut, som inte skaver eller klämmer på fötterna och som håller. Det händer att skorna gick sönder för flera stycken av beväringarna, isynnerhet vid fältmanöver, tappade några sina flaskor. De måste få permission och gå att söka upp någon skomakare, så vort sig göra lät, och få lagat skodon om nätterna, ty nästa morgon måste de inställa sig. Heland kunde de få gå omiltal, innan någon skomakare kunde uppsparas. Var fjärde dag skulle vi ha proviantering. Några gamla soldater med tillhjälp av beväringar, som uttoges till

Skriv endast på denna sida!

4387 "

Handräkning, varu borta på "Kloster" och lekad grovt, surt
rågbröd, som i allmänhet var ganska godt, men temligen
surt. Så hördes brödet fram till lägret och lades på onar-
ken, så många kakor som skulle ätgå till varje tält. Att
det inte var lika i varje tält, oaktadt lika många personer
lägo eller bodde i vardera, berodde på att några beväringar
anmält sig att spisa i marktentenriet, och dem tilldelades
således intet. I vårt tält var fjorton man, utom korpalen.
Wid sidan om brödet lades en bunke bitrockor, som näste
divideras. En stor sill (salt sill) till var man, och ett stycke
ast, som också näste delas vid hemkomsten till tältet, ell-
er det överenskomms att som vi mestadels gjorde, gå mer till
våra koffertar och dela, ty det var ganska obehagligt att för-
vara grejerna i halmen i tälten. Visserligen hade vi en
linnepåse som skulle föreställa en väska med linnerom
över axeln på oss, men det blev klämt och trampadt och ka-
stat hit och dit så, sedan vi fraktsurat en gång på det viset

1387
snart hade maten i kuffertarne, de som hade kuffert. Men
av detta sura grovbrödet, behöll vi endast, åtminstone jag och
många andra, en liten del av, att ätas till ärtsoppan om
middagen. Resten togo vi av kakan, under armen och den sto-
ra sillen togo vi och höll den mellan tummen och pekfingeret,
i stjärten och gingo ut om lägret, der en massa kringboende
fattigt folk kommo tillstädes, de dagas proviant utdelades,
som gräsparvar, och köpte, en brödkaka för 50 öre, om kakan
var hel och många sålde för 25 öre, en hel kaka, men var der
skurit något av kakan, så fick den gå för vad köparen ville
bjuda. För sillen fick vi ibland 4 skilling = 8 öre, men för det
 mesta endast 2 öre. Fiskland skuro vi av en bit av sillen
och behöll, men den var så bittert salt, så vi måste dricka
så förfärligt efter den, så för det mesta levererades den hel
till större beklåtenhet för köparne. Brödkakorna skulle
först tas upp, på det visst, att två beväringar gingo fram, och
den ene fattade tag i brödet och den andre hjälpte till

4387

att bräcka av eller loss vars en kaka, ty de hängde sam-
man, många kakor i rad, som de togs med sig under armen
och gick så tillbaka och ställde sig i ledet, varefter 2 andra
dennäst gjorde på samma sätt. När så alla stod i ledet, med
sina brödkakor under armarna, så kom fram en korporal
som ställde sig med ryggen emot de utlagde högarne och
ost och socker. Så pekade en löjtnant med värian på en
av högarne och frågade korporalen: "vem ska ha den"?
22° kunde han svara. Det tält som hade n° 7 skyndade
då tält-mästaren fram och försökte skrapa åt sig hög-
en, men det var just ej så lätt att berbera allt.
Ost och socker kunde han ta i räsduken, men silken
var ej så godt att greipa om i det, och ibland när löjtnan-
ten blev otålig för det dröjde för länge, så fick en beväring
till från samma rummen komma fram och hjälpa tält-
mästaren att bära. Men sen vi praktiserat på det dåliga
viset en gång, så visste vi att taga med till provianteringen

ett var stora tidningar att soipa om matvarorna. Det kunde ju annars korpralen hava underrettat oss om genast, men han var också i sin uselhet högfärdig, han var ju en hel korpral lewars, inte kunde han tala om något för beväringen. Korpralerna hade sin egen tilldelning. I förbigående kan nämnas att han inte höll sig förgod att låna pengar av oss, och när så det led mot slutet på exercistiden så krävde vi igen våra pengar. Han svarade intet, men nästa dag var han omkring i andra tält, och lånte pengar och då kom han och lmnade oss dem i handen utan ett ord till tack. Tydigen förmärad över att någon vågade bara kräva en sådan herre som han. Nå ja vi redade oss. Efter att hava beoderligen delat ost, socker och sill, så lade vi ner i våra koffertar dessa saker och trodde det var bra. Men bara om en dags tid fingo vi erfara att det inte dugde, ty i kofferten hade vi våta handdukar, begagnade strumpor, tvål och medicamenter

4387

Derav blev en dunst som gick i arten och sockret, så att det blev odugligt att äta det. Därför nästa gång, äto vi genast opp arten, och sockret stoppar vi i byxfickan och äto då och då en bit, så att vi jingo dricka vårt kaffe utan socker de 3 dagarne till nästa proviantering. Löjtnanten pekade så på hög efter hög och frågade korpralen vem det skulle ha dem. Korpralen hoppade hit och dit i närmmandet av numren, så vi stod och tänkte hur han kunde komma ihåg då de inte nämder i ordningsföljd, att inte säga samma nummer 2 gånger eller utglömma något, men han tittade i handen, kanske han hade någon papperslapp på vilken numren voro skrivna i den ordning han uppräknade. Sedan vi då alla fått vår proviant, så uppmanade oss löjtnanten att inte gå bort och sälja våra brötkakor till folket med sina påsar utom lägret. Vi tego visligen. Några svarade nej, men jag tror knapt att de hölls ord. Hur de hade bakat kronans bröd, så var det bra bakt.

4387

men hängde tillsammans 5 a 6 eller ännu flera hakar
beredvid varandra. Det var därför 2 och 3 huggningar
skulle gå fram och beräcka dem ätskilda. Om middag-
arne var det ett besvär för tältnästaren att dela fläsk-
et. Det kom en eller några större, förmodligen vägra bit-
ar till vart bord, och dessa fläskstycken skulle delas ut så
att var och en bordsgäst fick sin andel, varken mer eller
mindre. Heland och för resten rätt ofta, lät han fyra få en
bit att dela sinsemellan och då var ingen som våd, än taga
till fjällknivarna och skära sönder det och om en fick för
litet så var det att skära en slimsa till och slå den i ve-
derbörandes talrik så att ärtsoppan stänktes högt ikring.
Knivar måste vi själva bestå oss med. Någon gång hån-
de att det föll en eller flera in att spisa ordning i mar-
ketentarchuset och då blev ju deras portion eller portioner
till överh. Alltid var der någon som ville ha fläsket, och
kunde de inte orka äta det gånast, så stoppade de

4387

fläsket bort i innerfickan på linnerocken, som der-
igenom fick en stor genomgående nästan svart fläck
på halva sidan, av det flöttiga dryppande sorlet. Bor-
den voro av ohyflade sex alna bräder, fastspikade på
i marken nedslagna pålar och bredvid borden på båda
sidor, bänkar av likaledes ohövlade sex alna bräder, även
spikade på pålar i marken. Under bar himmel, i regn
eller solken skulle vi sitta och äta, och en gång hände
att vid vårt bord just då en av beväringarne hade skeden från
för munnen, så han öppnat munnen, kom en svala och
träckade på kanten av skeden. Han slängde skeden och
svor en salva och vi andre skrattade. Vi skulle ju vara
tylta medan vi äto, men när löjtranten var vid den an-
dra sidan om bords-raderna så glammade vi på likaväl
rätt högljudt. Det blev så godt som en allmän över-
gång med ord i magen, ty det var ändå ovanlig mat
och ovanligt levnads-sätt, så att de meste sjukdomar

4387

som regementsdoktorn hade att behandla, så var det antingen diarrhe eller förstoppning. Vi kunde knäppa in band-lädet, så kallades bältet av läder, ett eller flera hål för varje dag, åtminstone den första vickan, så att vi blev så smala om midjan att det var endast skinnnet om ryggraden, tyckte vi till sist. Det var det endast löjtnanterna var medgörliga om, så var det när någon beväring kom fram och begärde permission för att gå på latinen. Oftast blev det inga omständigheter med att komma fram och göra höv och ställnings steg, utan så fort befälet märkte att någon bara gjorde min av att begära permission, så vinkade de med handen eller sade "gå, gå". Hissarligen var det de som missbrukade denna befälets medgörlighet, och en och annan gång kunde hända att vi blev fria om några minuter allsammans och då mind sig kaptenen (inte Von Bergen) så de till en som begärde permission strax innan vi skulle sk-

Skriv endast på denna sida!

4387
-ta: "Det var djävulen, som du inte vänta till vi haft cho-
rum". Håsta och förkyllning fingo vi i synnerhet när det
regnade om natten, ty då rann vattnet in i tältet, för som
föret väntat, du var sopat så många år i rad, på samma
plätt, att det blivit fördjupning i marken och då var liggarna
blott så icke vi vaknade, voss vi våta på den sidan vi
legat och då fingo vi hosta om dagen, men lera svettning om da-
gen tog snart bort förkyllningen. Men några "Morrisas" fingo
ondt i lungorna och dogo hemma av lungrot, just som de ädra
-git sig genom förkyllning under bevaringstiden. Några av offi-
cerarnes tält voss uppsatta liksom marknadstält eller på fa-
soren tika hus och derinne hade de brädgolv och avdelade flera
rum med förhänga och vanliga rumsmöbler och confort.
Major 1272. hade sitt tält med en särskild gata framför
som ingen annan fick beträda, utom "vildsvinen", som kom
-me drivande genom lägret en och annan gång. Men "Högvak-
-en" var också belägen framför nämnda gata, så det var ju sällan

4387

majoren blev störd i sina promenader fram och åter i den-
na gata. En mycket human och tystlåten officer var han
och därför av oss högt värderad. En del tält voro byggda
av trä och täckta med stickor. Tälten voro runda och der
var golv, fönster och dörrar, liksom på en vädergarn. I dem
bodde sjukvårds-soldater, för öfrigt stodo de obeyograde.

Om morgnarna kommande ju korpralen, som då alltid var
ryss hemkommen, att det skulle gå i tur, man efter man, att
gå till marktenteniet och köpa ett stopp (Blitu) beskt bränn-
vin och bjuda på tältlaget. Ingen undandrog sig, oaktadt
vi voro fyra stycken nykterister som inte smakade en droppe
av det. Så mycket tyckte ju korpralen det var bättre, ty då blev
det mer till dem som drucko och den som fick flera super än de
andre så var det korpralen, som vanligen låg i sin särskilda
berädravskrankning vid den tiden. Korporalerna fingo numl.
lov att ha 2 berädr. att ställa på kant vid var sida om sig, det
skulle föreställa en säng. Bottnen utgjordes av bara mark.

Skriv endast på denna sida!

4387

liksom våra andra ledare. För att korpralen skulle bättre kunna hålla värmen placerades bräderna så långt ifrån varandra (i vårt tält) att en av beväringarne skulle ligga i samma avskärantning. Denne beväring fick flytta sig ut om bräderna eller göra sig smal, när korpralen kom och hade en hora med sig, som också skulle få plats i samma rede. Sen skulle vi ju exercera med gevär av Remington modell, ganska tunga. Tillsammans med all packning en soldat i den tiden, skulle bära vid jält-manöver utgjorde hela tyngden 53 skåpund eller $22\frac{1}{2}$ kilo ungef. Vi fingo det första året skjuta 4 eller 6 lösa skott samt tre skarpa. Vid skjutning med skarpa skott, stod en korpral vid sidan, då en i sänder framträdde till denne, som nog såg efter inläggandet av patronen samt att inte träpuggen satt kvar i rymningen, ty då påstods att geväret sprang sönder, och att det siktades emot rätt tavla. Det var målade gulekar i mer än kroppstorlek på tavlorna, en på varje, och mer en vit triangel mellan

Skriv endast på denna sida!

4387

fötlarna och på den triangeln skulle vi sigta. Ty då påstods att kulan skulle råka mitt i bröstet. Det var på 800 fots avstånd. Några sköt här och andra där på de olika tavlorna att börja med, men det kunde gätt gälet, när inte signal gavs på en gång "eld upphör" vid alla tavlor. Det hände att de stäckars pojkar, som lägo bakom tavlor i gräsen, komms springande fram för att markera, just som skott avlossades mot tavlan. De hade hört signal "eld upphör" vid en tavla ej långt ifrån och tog det för att gälla deras egen. Men majoren kom att observera faran och det blev befall att det skulle läsas "eld upphör", att gälla för alla tavlor på en gång. Det var åtta tavlor, en till vart kompani. En löjtnant satt vid ett litet bord och skulle göra anteckningar över vår skjutskicklighet och den var skam till sägandes, inte stor. Några, kanske de flesta, hade aldrig avlossat ett skarpt skott i all sin tid. Somliga vågar inte se fram och någon

4387

kunde omöjligt avlossa skott utan att lägga gevärsholven till vänstra kinden. Men det fick de lov, bara de kunde ändå skjuta. Därför sköts en del så att kulan tog i marken bara några alnar ifrån dem, andra så att den gick i marken tätt vid tavlan eller åter några sköts över både tavla och vallar. Efter som vi varit framme hos instruktör-korporalen, fingo vi gå, efter att ha avlossat ett skott, att ställa oss i kö bakom varandra tills det åter blev vår tur att gå fram igen. Vi kom då att få syn på, att det var en spink utslagen av träet på gevärspipan, hos den som kom sist och ställde sig i köen. När samma beväring var framme och sköt, så rusade löjtnanten upp från bordet och begynte svära på korporalen och frågade honom var i Helvete han hade skyttarne att peka här med geväret, ty det kom en gevärskula och även förbi huvudet på honom, men korporalen kunde ju endast svara, att de sigtsse

4387

emot närmaste tavla, som de ju också gjorde. Vid
närmare påseende på gewäret, der träspinken gått ut,
visade det sig, att kulan gått ut på sidan på gewär-
spipan. Hade det varit första skottet, så hade beväring-
en sjunde fått betala gewäret. Det var fastställt pris 60 kro-
nor för varje gewär som blev borta eller förderrades.
Emellertid var det tredje skottet, annars kunde det
blivit förklaradt att träpluggen (nyomningspluggen) suttit i
gewäret, men den tog korpulen, så att vid tredje skott-
et kunde ju omöjligen den vara orsaken. Ingen visste
hur det skulle förklaras, utan genom fel i garnets
hårdning. Förlusten kom på gemensam kassa, som för-
ut nämnts. Hur det hade kommit sig, att inte samma
nummer var på gewär, bajonett och bajonetthylsa, som var
och en av oss fått lått sig tilldelade, är inte godt att veta,
men vi måste ligga nära en hel dag vid förrads-käset,
när vi skulle lämna igen gewären, och lyssna på upprop

Skriv endast på denna sida!

av en officer, om vi hade det numret på vårt gevär, som han nämde och då svara ja och komma fram till officeren och byta ut bajonett eller hylsa, mot rätt nummer. Men det drog för långt ut på tiden, så det blev nog inte till fullt utredt. En del drumlare hade det numret, som påropades, men förstod sig inte på att lyda siffrorna rätt, som de hade på gevärs-holven och så kunde det ju omöjligen låta sig göras att reda ut härvan. Några skulle ju ligga på marken och knuffa varandra och göra oljud, men den gamle enälle-kaptenen bara åtskärnade dem så vänligt, "så ligg inte och bröttas så mycket ynglingar, ni kunnen ju bräcka armar och ben." Det är ju tydligt att inte sådana hörde efter något nummer till någon reda. Det strängaste allvar som av oss fördrades, var när vi skulle svära tro och huldets-edan till Kungen. Officeren som skulle läsa upp edsformuläret, röt åt oss, att den som skrattar eller gör oljud, eller miner, eller inte läser efter, han

skall ögonblickligen på stället arkebuseras. Men vad frågade vi efter om vi skulle arkebuseras eller ej. Någon läste efter på så vis, att när officeren läste: "jag lovar och svär", så sade de "jag grovar och skär" o. sv. och en del räckte väl upp handen så väl som vi alla, men läste ingenting. Det hela kunde ju endast betraktas som ett: Hårtill är jag nödd och tvungen, skrev Brasken. Befälet kom inte underfund med något guffens och därför blev det ingen arkebusering av heller. Det skulle vara tystnad kl. 10 på kvällen i alla tält, men talades inte för högt så gick det nog över tiden. Man kan förstå, att de alla flusta osedliga historier komma från lägerplatserna. Så till exempel när det var tyst, temligen överallt och jag låg vakar, så kunde en korporal gå från tält och till tält och berätta de mest svinnaktiga historier, samma historia i varje tält och samma skrattsalvor över råheterna. Till slut kunde jag inte höra vad han sade, ty

4387

han kom allt längre bort från der jag låg, men skriket kunde jag höra och jag kunde vara förvissad om att han drog i samma uselhet ännu der. Då hade jag hört att han besökte 8 tält den natten. Officerarne hade musik och dans varje kväll i officerssalongen med sina fruntimmer. Några hade sina fruar inred sig. Oftast varade deras bal till fram på "småtimmarna". De ville helst att inte vakten i kompanigatan ropade: "Her da", när de kommo hem, utan "tyst, tyst, det är bara jag", skyndade de att tillkännagöra, innan vakten, som de sågs närma sig, hann öppna munnen ens. Nattvakt skulle utgöras av den i tältet, som jourkorpralen der till blev utsedd, i 2 timmar, varefter han skulle avlösas av dertill utsedd nästa man som kunde vara från ett annat tält. Vakten begynte kl. 11 på natten och fortsatte till kl. 1. Från ett till tre, och från tre till fem på morgonen, då tältet blästes och alla beväringar slogs stiga upp och samla i hop sin halms invid tältets ytter-

hantlar och breda kapporna deröver, samt sopa golvet. Men officerarne och de flesta korporalerna, blevo vanligen liggande ännu en timma åtminstone. Iklädd hände att den som skulle avlösa vakt, blev liggande och då fick den stackars som gick vakt inte avlägsna sig, för än den andre kommit men överliggare linge mågertunda passa sig, ty det vankades annat ifall den förorättade klagade, för befälet. Utom lägrat hade tillstädes kommit all slags lycksökare, liksom till en marknad. Här fanns karusell, skjutbanor, vackabinett, ringkastning, kerämare av alla slag, ljus skygga o. t. albinos som kunde sälja tokiga visor och radanger, mfl. De hade för det mesta tält uppslagna, men var alla småkrämare och visförsäljare. Huserade om nätterna, är ej godt att veta, kanske logerar de i bondgårdarne på något avstånd från lägrat. Cigare-handlare sålde cigarer för 1/50 a 2 kronor för en låda med 100 stora cigarer. De togs iklädd en kupa cigarer och höll mellan höger händer och frägar vad vi gäve

för dem på slump och hur litet vi vågade bjuda 75 eller 50 öre
så fick vi dem vanligen. De voro granna utåtpå, men län-
de man på dem, så brunn de inomlunds så elden kom ut
rakt opp i munnen. De voro för löst virade och sen vi provat
på sländret, så var det inte löst pojkarne kommo och bjöto ut
sina cigarrer till oss oss. Men så hade de ju ändå lurat ett
par tre kronor från de flesta rökarna bland beväringen och
det ville inte säga så litet. En geschäftsmakare som för-
tjänade fler pengar än någon av de andre, och tillika,
med så enkel inrättning, var en pojke som hade ett litet
bord på vilket var klaseradt två stöttor med en tvärslå
mellan vid övre ändan. I midten på tvärslån var fäst
en tråd och i ändan på tråden en kula av trä, som hängde
tätt ner mot bordskivan. Så utlovade pojken femti öre till
var och en som kunde fatta i kulan och ta den emot sig, samt
släppa henne tillbaka förbi en kägla som stod midt emell-
an stöterna på bordet, och när kulan kom tillbaka skulle

75
han ståa omkull kägla. Det syntes vara en lätt sak
att vinna femti öre, men risken var ju den, att den som
misslyckades, eller det betaltes femti öre vart slaget icke kunde
stötta kägla ned. En massa folk skrockade alltid om
fring hans bord. Men det var nästan omöjligt för alla att
kunna slå omkull kägla. För att visa att det inte var
omöjligt, fattade pojken själv kulan och hur ofta han ville
kunde han utföra konstycket, till stor förargelse för dem som
förlorat. Men en beväring som hade gott om pengar, försatte
sig att lära konet och öv sig så länge, att skulde
kunna så väl som ägaren. Efter dagligen förtagen övning
dervid han ämsom vann och ämsom förlorade, dock mest
det senare, ända till han förlorat 50 kronor. Sen begynte
han ta igen sin förlust och det var dessa strider som
lockade också fram så många åskådare. En dag slog
han omkull kägla 31 slag i rad, men då förbjöd ägaren
hon om att slå vidare och det var således nog inte

möjligt att han fick ta igen all sin förlust. Sedan
vi fått våra strumpslitningspengar som gingo delvis åt
till att betala förlorade persedlar, så teuro vi tälten till-
baka till Kloster, halmen ut om lägret och sopade plat-
sen så väl, att det inte fanns en hackelsepipa kvar på hela
lägerområdet. Då komms de samme gubbarne som
avhämtat våra kläder och körde fram på de tomma gator-
na och vältte av, lass efter lass, der var och en fick känna
igen sina kläder och tadem på sig. Den som fått mina
och kamraternas kläder, i vårt tältlag, kom inte förre än alla
de andra fått sina, och vi begynte bli oroliga deröver, men
slutligen kom gubben, och vi fingo de usla kronspalterna
av oss och kröps i våra egne igen, varvid alla våra onda förs-
sätter emot gubben var bortblästa. Jag mins inte om det
var en krona eller endast 50 öre han fick av var levnring,
för han tillvaratagit kläderna. Sedan stoppade vi de avlag-
de kläderna i halva påsarne och dinglade i väg med alltsam-

mans att avlevereras igen der vi fått det, samt samma dag hem-marsch med sång och viftningar mot landfolk. Et vi tågar förbi. Vi kommo till Wram igen der hemma-varande, av våra, vor oss till mötes med skjutsar. Koffret skjutsarne hade hemtat våra koffertar förut om dagen och vor även framme. Så fortsätter resan efter intagna för-friskningar i Wram. Vi vor ju ganska hungriga och trötta efter marschen över åsen, varmt var det, och ingen mat fick vi av kronan den dagen, utan av koffret togs lite innan de hemtades. Ytterligare förfriskningar på Fleninge gästgivaregård och så bar det av mot hemmet och dermed var första årets beväringstjänst tilländalupen.

Nästa års beväringsexercis var något olika den första i flere avseenden. Bland annat skulle de gamle stäm-an-stälde rotesoldaterna ut på samma gång, så att vi skulle inställas var annan beväring och varannan soldat i ledet. Nu, liksom förra året var hungrigt i kyrkorna och genom

fjärdingsmän, att vi inte fingo medföra koffert. Men när det gick för sig utan arkseksurering det första året så tänkte vi att det ginge en engång till och därför hade vi alla koffert med oss. Mörsting i Helsingborg hade vi ju understökat i fjor, så det gick jämförbarvis onakligt, andra året. Inte heller blev det något slagsmål av mellan gruvarbetarna i Billerholm och beväringen. En officer tog emot oss och räknade upp oss, varefter vi fingo inlogera oss var vi ville, men bl. ett om natten skulle vi infinna oss i samma kringbyggda bandgård som förra året, begagnades till mötesplats och upp- och nedgång. Vi fingo tillika med en del sockenbor, inlogera oss på ett ställe som hette Lars Perssons i Lövå Wram. På samma ställe finge vi äggkakor och stekt fläsk samt filkunkar allt för 75 öre personen. Jag och tre andra i sällskap hyrde oss in i själva "salen" i bonings-huset. Jag minns inte så noga vad det skulle kosta, möjligen 50 öre pr man. Sedan vi ätit och språkade med dem från hamtrakten ute på gården varande kamrater

och bekanta, så gingo vi ju in i salen och där på en skänk
läg en kortlek. Den togo vi i bruk och spelade Casino vid
ett bord mitt i rummet och fortsatte därmed i ett par
timmar. Då vi tyckte vi skulle lägga oss, varfäst vi gingo
ut ett slag, men då undrade mor i huset om vi allere-
dan kommit upp av sömnen. Hon trodde att vi legat och sov
i hela tiden för vi varit så tysta. När vi upplyste henne och
hennes mor som kom också fram, att vi funnit en kortlek
på skänkan och suttit och spelat så uterusto de. Det var
då de snällaste exerepäga vi nånsin genomgått i vårt hus,
som suttit så tysta så vi trodde vi sovs. Ute på gården och i
ladorna hölls jemt "palaver", sång, svärjande och skratt. En
n. n. hade fått näsblod. Stor näsa hade han och interville
blodflödet upphöra. Då var någon spefigel som sade till ho-
nom att han skulle gå bort till den stora, av poppelträ
urholkad vatten-höen som stod på gården vid brunnen
och sticka sitt näsle i vattnet. Han lydde och låg länge

framstupa över hon och höll näsan i vattnet, men
det tycktes inte göra asyftad verkan, ty när han reste sig
så var det detsamma igen med blöddringen. Han fick be-
när av Lars Persson för han förneade vattnet, så kreatur-
en ville inte dricka ur haen och förargad som N.N. var
både för det ena och andra, uttalarst han: "Det är satans
näsa." Vi andra måste skratta åt uppsträdet och några in-
föll: "Det kan vi nog se". Huv länge han fick dras med
näseblöddringen vet jag inte, men vid uppställningen hade
han fått kukt öred den. Vi gick in och skulle sova natur-
ligtvis, med kläderna på, endast rockarne togs vi av oss.
Men dels lägs vi 2 st. på en soffa, som var så lång, att vi med
fötterna emot varandra skulle försöka sova på den hårda
träbänken och de andre två lägs på bara golvet, med hop-
rullade mattor under huvudet och dels eller till huvun-
sakligaste orsaken var, att "vägg om vägg" med kalen, just
den vägg den soffan hade sin plats, var ett hugge-hus, och

der var några skrikhalear och lärarmyndriekare, som
jemt störde så ingen sömn blev möjlig. En med de
värste skrikarne var en 22. 72. Han sjöng jemt: "Aldrig
så litet så lättar det livet, och aldrig så litet så rogar det
mej." Vi voro inman om väggen och tänkte och talte åt
skilligt om dem utom väggen, men sova fingo varken vi och
han hans kamrater, om de än velat. På utsatt tid, sam-
lades vi, uppräknade och marscherade som mot Kistråsen
och efter omkring fyra timmars marsch och raster, var
vi för andra gången framme på Ljungby Hed. Våra koff-
ertar voro dit-hörda dagen förut, av de om vi då hade leg
och bestalt. Så blev det liksom förra året, att efter lång
väntan, gå till Skoster efter allt som behöfdes, men tält
behöfde vi inga, ty nu hade, under vår bortovaro, uppförts
tre stora kaserner av timmerstockar. Vi hade aldrig
förut sett sådana hus, och stock efter stock lagda på
varandra till väggar. De voro nog, dessa hus, 24 abnir

4387

bredda och 60 alnar långa och täckta med papp.
I kasserna var logement även på loft-våningen, d.
v. s. i takstolsvåningen, med sängar övre varandra, både i
nedra och övre våningen. I de undre sängarna skulle
de gamle soldaterna ligga och i de öfre sängarna, bevä-
ringen, som väl ansågs lättare kunna klättra. Vi bevä-
ringar voro helst belåtna med att ligga der överst, när vi
sågs att bottnen i våra sängar var ganska tät, ty dels ha-
de de spåtsade bräderna torokat så der var sprickor, emell-
an dem och dels var der knaggar lossnade, så att, sand, fint
halmlystige och annat kunde falla igenom till stort oberäk-
för dem som skulle ligga i de undre sängarna. Engång
hände också att en beväring var blifven full och spydde en
massa i övre sängen. Utåt natten begynte de gamle sol-
daterna svära och bullra. Vi andre vaknade allesam-
man och satte oss upp i våra sängar. Vakthavande officer-
en, en Sergeant N. N. kom in och begynte ryta, om interi-

Skriv endast på denna sida!

4387

villde vara tysta, så skulle det bli arrest och allt ondt. De gamle soldaterna klagade över att det rann ifrån de övre sängarna, så att de, soldaterna, inte kunde ligga där när tyndaren som var orsaken, blev upptäckt. Han blev befälst stiga ner och marschera på golvet, i bara skjortan i månadshuset. Vid vändningarna stapplade han och måste bekänna att han var rusig, ty det ville han från början förneka. Arrest blev han genast dömd till, men det ville inte hans kamrater vara oroad på, utan förklarade att då de varit i samma lag och druckit och ingen av dem var full, så var inte han heller, och om han skulle ha arrest så skulle de också ha arrest, oaktadt de alla vore nyktra. I annat fall ämnade de med våld befria honom. De reste sig upp, och klädde på sig, för att taga honom från de soldater som skulle arresteras honom, på officerens befallning. Tyndaren fick ju lov att bli påklädd först, så det dröjde en stund, men han kunde ju själv kläda på sig. Det artade sig till tumult. Sergeant

Skriv endast på denna sida!

en kallade på löjtnanterna i yttre rummet. De kommo påklädda rusande in och hotade med krigslagens hela sträng-
änghet om någon vågade göra motstånd mot befäl. Åke
Lousering var det minsta de hade att vänta ifall de tredskade.
De måste då låta bortföra kamraten, ty de förstod
att inte det kunde bli på annat sätt. Han fick tre dagars
arrest, samt måste själv skura ren sängen, både den övre
och nedre. Arrestanten var ifrån Luggude härad, men inte från
någon av fulla socknarna. Vi fick vardera en filt, en madrass
och en huvudkudde. Några lass råghalm, lös, ej i bun-
tar, men maskintvörd, framkördes utom lägret och vältes
av på marken. Der skulle allesammen bära soldater
och levringar dra åt sig, så mycken halm de ville stoppa
i sina madrasser och huvudkuddar. De som inte varit så
försigtiga att taga tråd och nål med sig från hemmet, så
måste de köpa av krämare, som just vor tillstädes för
detsamma. De som hade sådant med sig i koffertarne

4387

fingo gå och hämta det. Ett stort område, på flera tunn-
lands vidd, blev upptaget med krypande soldater och be-
väringar, som på "alla fyra" förde, tryckte och stoppade halm
i var sina bälster. Det såg ut som en hop svin i en halmstack.
Några stoppade i sina madrasser, så mycket halm, att de
blev hårda och trinda som hö säckar och sydde starkt för
öppningen i varet. Likadant med huvudkuddarne och de
med trodde de det var bra. Så fingo de tid till att slåss med
halmviskor och grynta som svin, samt slå kullerbytter
över sina madrasser o.s.v. Men så kom befälet och
besiktigade deras stoppning och kasserade allt deras
arbete. Lite kunde någon ligga på en hårdt stoppad
madrass som var så rund och hög, att man kunde trilla
av dem. De måste sprätta upp sin synad och dra ut
den meste halmen igen och sy på nytt för öppningen.
Men svordomar och ryktande medföljde rekonstruktionen,
acompanjerat av skrattsalver från dem som hett vet

4387

att inte stoppa i mer än lagom med halv. Det
var i alla fall en syn att se 2,400 man på engång
ligga och stoppa onadras. Men som sedermera kom
- sade bort och sopade bort resterna av halven, vet jag
knappast, men troligtvis fingo några beväringar, som
kommanderats på handräckning, förätta det arbetet. De
som kom på handräckning fingo ju hugga ved, bära vat-
ten till köken, eller som det kallades, kokriet, samt lägga
torrvallar vid skyttetavlorna och markera vid skjutning
ävensom hjälpa till i kokriet med diskning. Men till
handräckning skulle, i främsta rummet, kommanderas
sådana beväringar som korpralen utpekade eller nämnde
såsom varande de dumaste eller oredligaste till att
exercera. Vi sover gott på våra halvstoppar bolster, med
en filt över oss och värmen blev för stor ibland, ty i sam-
-ma rum der vilade var 85 man, så föresten fingo stå vid
-öppna ofta om mätterna. En beväring som hade sitt hem

Skriv endast på denna sida!

i närheten av Djungley hed, hade varit hemma en kväll,
och fått en fjäderkudde med sig, att ligga under huvudet.
Han hade väl beklagat sig över att han skulle endast ha
en halmstoppad kudde, eller hans föräldrar ömkat sig över ho-
-nom, allt nog, han lade sig på sin fjäderkudde. Knappt hade
han lagt sig till ro, förr än hans närmaste man med ett
ryck drog undan huvudkudden och slängde den över flere be-
-väringar och till andra sidan där någon tog kudden och
placerade den under sitt huvud. Nu måste den stackars N.
N. krypa i bara skjortan över de andra tills han nådde den
som hade kudden, men när han nått så långt, slängde den
ne kudden om igen till hans plats där åter en tog och lade
den under sitt huvud. När så "syndaren" krypande och svärjan-
de nådde sin plats igen, så kunde han kanske få fått i sin
kudde och lägga sig till ro igen. Men när hans närmaste
man förmärkte att kudden inte längre hölls fast, så
var det detsamma igen och med ett rutch flög kudden

4387

bort till andra sidan igen, och jagten var åter i gång.
Detta upprepades varje kväll, men kunde endast ske in-
nan nattvakten, förnämnda officeren, kom in i logement-
et. Ett annat spektakel var att de som bodde på övre
våningen i huset, passade på, att de som var knagga
höl d. v. s. knaggen kunde vara "ramlad" ur någon bräda,
att stoppa alla handa smuts och orolighet, eller spotta
genom hålen, över på oss besvärningar, som lågo i ovarsäng-
arne i nedre våningen i huset. Nu voro husen nya, men
hurudant skulle det bli sedan när bräderna torkat? Då
lär det inte bli vidare truligt för dem som skulle sova under
dessa loft. Det behöfve inte vara knaggar borta, bräder-
na voro redan otäta ändå, så sand och jord från deras sko-
don, som bodde der öfve, begynte rätt mycket tränga igenom.
Men det var ju ändå många gånger bättre att so i dessa
kasserner, än i tälten. Logementen fick vi inte alls ha mat-
varor av något slag, inte våra civilkläder eller kuffter, men

Skriv endast på denna sida!

trätofflor, skor, borstar, blänkervärta, och annat dylikt, fingo vi ha under de nedre sängarna. Nå, var skulle vi ha ett vår proviant, om vi åttlydt kungörelsen, der det förbejöd oss att onödiga koffertar? Några träbänkar voro placerade vid kasernerna att sitta på i fria luften, men de voro ju endast ett gätalet emot vad behovet hade fordrat. Bättre med något än intet. Förra året hade vi inga bänkar alls att sitta på vid tälten. Omkring lägret var uppsatt, nära tre alnar högt staket av spjälor spetsade upp till, samt grindar och vakt vid grindarna om nätterna. I hörnen der staketet onöttes i rätt vinkel var sex baljar med järnhandtag, satta, att begagnas till pissoirer. Rundt om baljorna var nedstuckna små lövbjörkar som skydd. När baljorna blevo fulla, befältes några beväringar gå och bära dem trehundra steg ut från lägret och tömma dem. Latrinhusen voro byggda utom lägret över gravar i jorden, och väggarne voro av gamla skott-tavlor, med hål vid hål efter kulor. Husen voro så breda, att det kunde

4387

sitta sex personer i bredd, tvärs över från den ena vägen till den andra. Så var der 2 sådana diskar mitt emot varandra med ryggen emot varandra och med högt ryggstöd bakom varje och med några alnars mellanrum mellan diskarne, och ingång på bägge gavlarna. Här samlades folk vid rasterna i sådan mängd, att somliga stodo med brynnarna i näven och svurs på dem som sutto, att de skulle skynda sig så mycket som möjligt och ännu fortare för att lämna dem plats. Heland då nöden var stor, sprungo somliga upp och satte sig över ryggstödet, men det var riskabelt, ty de andre som sutto, lyftade dem i benen, så de kunde få överbalans och falla baklänges i nedanför varande latringraven. Så hände också en gång, att en syndare som satt sig över ryggstödet, blev lyftad i benen och tog överbalans och ramlade i latrinan, som gick över hela karlen. Der var ju nära alns-tjockt med gödsel i graven, så den sträckarn kunde knappt kryppande nå väggen, der han med igen-

Skriv endast på denna sida!

4387

-murade ögon, öron och alla lemmar stod nödställt som
en drunknande. Han kunde knappt svärga, för han torde
inte öppna munnen en gång. Men då tyckte ju åska-
dorne, till en början när han föll "över bord", att det var
lustigt och skrattealvor och hurrarop hördes långt utom
huset, så att en mängd folk skyndade dit för att tåga vatten
om vad som stod på. De som ryckt stackarna ben, och
därmed orsakat hans fall, blev beordrade att också hjälpa
honom upp, ty det var ju ingen som ville röra vid honom an-
nars. De måtte ta honom i händerna och draga honom
ut med väggen och lyfta tills han kunde räkka till att
söka gatta i ryggstödet och krypa eller klättra upp igen.
Befäl kom ju tilltåtes och befälte fältvälsin läsa upp
spruthuset och skaffa fram en brandspruta som skulle
fyllas med vatten. "Lyndaren" ställdes framför strålen och
fig göra helt om, helt om, under det vattnet sprutades på honom
med all kraft. Efter erhållen dusch fick han vara fri, men

4387

hur kunde det komma sig, att han inte fick andra kläder? Han kunde ju visserligen byta om linnkläderna till hakeiten torbat, men sen fick han begagna samma "clände" och hans kamrater kunde knappast begå sig för den stanken som spridd hela tiden därefter av de genomfördade kläderna. Väggen i latrinuset der olycksfågeln halades opp, blev alldeles tät, ty alla hälen efter gevärskulorna blevo igenmurade och en bred "stråk" på väggen tillkännagav sedan hela tiden, var äventyret försig-gått. En annan gång, då var der ingen trängsel med olyckst folk på latinen, så kom der in en skolhärare N. N. Han skulle ju vara finare än vi andre, så han hade egen kostym. Han hade då blårandig linnkostym, med två fickor i rocken utanpå, liksom i en kavaj. Pone fört nämnts så var det inga sidana i kronans linnerockar. Han kom in på latinen och slängde till med rockaft-larne när han satte sig, så att en hel hop silverpeng

4387

-ar som han stoppat lösa i fickan; flögs ut på disken
och trillade ner genom nästa hål. Han reste på, vände
sig bak örat och tittade på tillställningen, sen knäppte
han kläderna och gjorde sig i ordning att gå, men ett par
andra beväringar som åsett händelsen, frågade om de
finge pengarna ifall de kunde taga dem upp ur latinen.
Det medgavs och dessa två beväringar överenskommo med
varandra att dela lika sig emellan av fyndet och hjälps
ät på så sätt att den ene skulle krypa med huvudet och
armarna genom hålet i disken och att den andre skul-
le hålla honom i benen så att han inte störtade ned
i gyttjan. Den ene lade sig ner genom hålet och den an-
dre gattade i benen med all anakt och sänkte honom
så långt ner, att han kunde nå att plocka opp pengar-
na. Men några av dem hade studsat långt här så att
plockaren hade svårt att nå dem och vid det han sträckte
sig efter dem, kom benen att glida något i händerna på

Skriv endast på denna sida!

4387
den som höll i dem. "Släpper du efter, din sju tusan
djävel," skrek han med huvudet nedåt. "Fynda dig då
för fan, nu kan jag inte hålla längre," skrek den andre. "Du
är väl inte galen att du släpper, försök nu om du kan hala
mig upp, nu kan jag inte nå fler." Han måste ta i alla
krafter och det var knappt han orkade hala upp kamraten
men det gick, och besväret glömdes snart när pengarna
uppräknades och befanns utgöra sex kronor och femti
öre. Således 3 och 25 pr man. Löjtnantens svin rotade
håll under fot-träet på latrinhuset och kröp mer och gingo
omkring i gytthan, så att endast trynet och en strimma län
gs ryggen syntes upp om på stora svin. Detta året var det
inte några besväringer som hyrde egna tält, men några
spisade ändå i marktenteniet. Vi fingo en liten snäll korp
ral N.N. och var endast 19 år gammal, således yngre än vi.
En kapten fick vi på vårt kompani N.N. som avance
rade till major. Han blev vanligen varje morgon, topp

4387

rasande och svor i ilska en hel hop innan allt blev klart vid uppställningen. Han tyckte nog själv att det var mycket, ty han sade icke: "Det var djävulen, vad jag gör skrika". Sen han sålunda vredgats befallte han: "Chorum". Vid Chorum var en gammal soldat som sjöng såsom försångare, och varje gång han skulle sjunga, på behagade kaptenen ställa sig mitt framför honom och glo på honom, rätt i ansigtet, var av den stackars karlen kände sig naturligtvis högst besvärad, så han darrade på tonen och blev blossande rött i ansigtet, och även förgärd av vad vem som helst kunde kalla för traskseri. Det som var huvudsakligaste orsaken till kaptenns raseri, var en soldat som hette Lindqvist och hade 77^e l. Denne ropades ju alltid först opp, men som det aldrig inträffade att han var tillstädes, framme i rätt tid, någon enda gång så begynte kaptenen att svärja och aldrig så litet det sen var i olag så blev han mer och mer, uppfeldad, och

Skriv endast på denna sida!

4387

skrek och svar värre. Wi uppmärksade då ofta den lin-
-kristen ständigt, att han skulle passa på och komma
i rätt tid, men det blev alltid detsamma. Det längsta
han kunde komma det var att han kom några steg
efter med kläderna oppknäppta och geväret i näven, och
så blev det samma visa som vanligt, för inte han kunde
passa på och vara i ordning så väl som de andra. Han tog
och tog emot kammarna naturligtvis, ty en krigsman får in-
-te försvära sig emot befäl. Då bleve ju krigslagen, som är hun-
-dra gånger orättvisare än civil-lagen, tillämpad genast, mot
förvärande omständigheter och subordinationens brott. Det
skall tigas, lidas och sedan klaga, men naturligtvis utan att
gå någon rätt. Att inte kaptenen ändå lät karlen gå arrest
eller annat straff, torde bevisa, att han hade ett bättre hjär-
-ta, än man kunde förmoda, fastän han höides till att vara
sträng. Möjligen hade han prövat Linbirst också med str-
-aff och funnit det utan verkan, varför han nu lät nådgi

Skriv endast på denna sida!

för rätt. Om söndagarne skulle göras kyrk-parad av hela regementet. I kyrkant uppställs, med fotfolket vid första sidan, samt artilleriister och husarer vid tredje sidan, och musiken med prästen och högre officerare, vid den fjärde sidan, vilken även intogs av från kringliggande orter dithkommen civil menighet som hölla sig bakom musikanterna och prästen. Regementspastorn hette Högstedt, och blev sedermera kyrkoherde i Farhult och Jönstads socknar. Han kunde tala så högt, att vi hörde det tydligt även långt ifrån. Hela kyrkparaden varade vanligen omkring en hal timme men om det var solken, så svinnade alltid några oaktat vi fingo stå lediga och knäppa upp band-lädrer och sockar om det behövs, samt kunde få kallt vatten att dricka om någon blev törstig. Det skulle nemligen vissa vattenbärare från vart kompani, gå bakom leden, med vardera fyra kopparkannor, som hängdes över axeln med läderremmar, och låta folket få att dricka, efter som någon vinkade, eller

gav tecken dertill. Fyra sådana kopparkannor eller kruor
med lock till, bliv tilldelat varje tält, att användas till vatten-
och kaffehämtning, men de fleste skaffade sig själva en bleck-
kopp till kaffekopp. Annars skulle man ju dricka kaffet
ur locket till koppar-krusen. För varje hanna rymdes ett "töf".
Man gick se ibland på kyrkparaden, huru själva vattenbä-
raren svimmade och ramlade omkull så locken gick av
kannorna och han själv blev överspölad med vattnet. Det
skrämlade till så det väckte uppmärksamhet och tillika
munterhet på långt håll. Alla som svimmade blevo om-
händertagna och ledde, om de kunde gå, annars berna och
asade hem i kompaniets sängplats, av ett par eller fler kam-
rater, som knäppte upp deras kläder och laddade huvudet på
stacken med vatten. De fleste som svimmade, så var
orsaken ej så mycket solhettan och stillastående, utan
just berämnvin, som de druckit för mycket, ty ingen enda
rykterist svimmade. Kyrkparaden var en ståtlig syn, med

4387

den stora fyrkanten och allt folket i sina bästa uniformer. Kaptenen kommanderade var sitt kompani: "Officerare fram för fronten, marsch". Då framträdde officerarne och stälde sig framför sitt folk, med vita epoletter, och plym i mössorna, blänkande värjor och uniformsknappar. Vi hade ju våra lj- och blå vadmalskläder på, det var de bästa vi hade, men så skulle knapparne också vara ovanligt blanka, och vi skulle bära kalvapåsarne, men gevärren skulle vi skyldra med, och fusarpojkarne skulle dra sina sablar och skylda. Korpralerna skulle ha en plym av svart tagel, i mössan och en bred rak sabel, som kallades för "huggare", vid sidan. Efter kyrkparaden vare vi fria till kl. 12 vid uppställning till matsen middag. Paraden var kl. 9. Sen efter maten vare vi fria till kl. 5 om eftern. då vi fingo en timmes exercis. Jag och några fingo permission att gå till Skäraröd en söndag och till fusarlägret och Herrens kloster en annan söndag och de som lovade återkomma till kl. 5, så

Skriv endast på denna sida!

Skane
Lugude
Wärby 1934

Uppstas (Emil Jönsson
Hörnsborg)
4387 186 i samman
Född 1864 i Wäster

100

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fick så många som ville permission. Några komms igen
och voro fulla. De hade fått fylla av husarerna och det
hade blivit dervid, för befälet ville tydligen helst inte
brädd sig derom om inte de fört ord under exercis-
örningarna. I synnerhet var det en som ej kunde av
befälet övertalas till att vara lugn. Han fick en dag
arrest. Om i Pingst och Midsommar anordnades fester
för soldater och beväring. Dervid förekom dragkamp var
vid 12 man från vart av två olika härader hålla fast
i var ända på ett tjockt rep med knut på mitten. En
skära i marken till märke vilken sida om knuten
kom till sist, utgjorde bedömning vilken tolv som var ste-
rkast. Vi Lugguditer blevo segrare över Bjäre härads tolv-
an och drogo motparten med flere alnar med knuten e-
mot vår sida. Kaptenen på vårt kompani bjöd på punsch
i sitt tält, de tolv som hedrat Luggude. Vidare förekom
skjutning på såpade stänger, som voro grävda i marken och

Skriv endast på denna sida!

rätt och höga som telefonstolpar, samt på linor upphängda kerkrus, som skulle sönderslås (av dem som det till annämligt sig) med förbundna ögon. Samliga av krusen voro fyllda med sand, jord, och andra med vatten och innehållet föll i kragen på den lycklige vinnaren, när han i sin blindhet lyckades råka kruskan. Efteråt var dans med regimentsmusikerna som spelmän. Rätt god pris utdelades i symmetri för dem som ville klättra uppför de sågade stängerna. Överst på den ene stängen, var fästad en ny cylinder ur. Hvar en bedrevs omhyllat av dem som klättrade. De hade byxfickorna fulla med sand för att göra händerna tröga då de stucks dem i fickorna; men ibland hände just när de stucks handen i fickan och hölls om stängen med den ene, att de då förlorade taget om stängen med den handen som ensam skulle upphålla kroppstyngden, och i ett rutch. bar det ända ner till marken och sen var det omöjligt för samme man att gå upp.

igen, isynnerhet om han strävat med och var kommen
högt upp, och så mycket större förgelse var det. Ordspe-
åket besannades, att den som vill bli en högst upp, faller
djupast ner. Säkerligen kunde händt att om de i stället hål-
lit fart om stingen med bägge händer så hade de kunnat hål-
tligt en gång och haft lättare utryckt att lyckas. Det blev så att
de förtjänade sig en skrattsalva av åskådarna. De som
ansåts att med förlundna ögon gå fram och slå sönder
ett av krusen, blev uppställda i en rad, på 20 eller 30 stegs
avstånd från krusen. Kämparne hade försatt sig med var
sin lagom stor stake av ett par alnars längd. Men krusen
hängde på en lina och endast några alnars mellanrum
emellan varandra. En soldat gick till vänster om en tu-
mmslagare, fram emot krusen, och som bägge hade för-
bundna ögon så bar det sig att de komms för nära in på
varandra. När de gått fram så långt de trodde skulle pas-
sa att dräpa till krusen, så mättade tumslagaren ett grus

4387

ligt slag emot kruset, men var inte långt framme nog
för att kunna räcka till det, utan som han slog i tomma
luften, svepte han rundt och råkade soldaten på nummer
med sin knölpråk, så att en eller två tänder flögs in i mun-
nen, och en svulnad stor som knuten näre uppstod ögonblik-
keigen, varföre ymnigt blödflöde strömmade nedåt hela kroppen.
Soldaten skulle också klättrat på den säpar stängen, men
nu blev han alldeles oduglig till allt. Han kunde knappt
svära så man kunde förstå det och måste gå till doktorn
först och sen fick han gå och lägga sig med sin plåga.
Dansen om kvällarne var på, en av timmermännen
anlagd dansbana av leräder, men alldeles för liten, varför
cerhörd trängsel uppstod. Jag mind vår gamle snälle
Kapten von Bergen, han gick der och råkade en stor ei-
gare (såsom han alltid brukade), när han såg trängseln blev
för stor, så kom han fram till banan och uppmärksade oss
(icke med ryttande kommando), "tillbaka lite der ynglingar."

Skriv endast på denna sida!

4387

Vi tyckte hans smekande stämning gjorde oss godt in i hjertat. Vi lydde beredvilligt och om han velat befallt oss det mest svåra, så hade vi gjort det, för han tog oss med storm och ännu efter över femtio år, kommer en saknadens tår i ögat, vid minnet av den onerskovämlige kaptenen. Vid Middagarna, men även andra söndagar brukade en mängd civila, komma och hälsa på sina söner eller släktingar, och då blev det riktigt marknadsliv, med att bese vaskabinett, och kommedier och höra på positivspelare, samt bjuda varandra på kaffe, eller annat i markettentariet. I tälten eller kasernerna fingo dock inga civila gå in, utan särskild tillåtelse. Det nämndes nyss om timmermännen. Dessa utgjorde en särskild pluton för sig, som bestod av några av stamsoldaterna, till timmermän särskilt uttagne och som inte utförde någon annan exercis. De skulle öva sig med att bygga en travellero över en liten anasavattendamm, som var

belägen ett litet stycke utom lägret. I samma stund
brukade jag och min kamrat bada och tvätta fötterna dy-
ligen. Vi sågo då allt på hur timmermännen, soldaterna byg-
gde på denna kavalleri. Det gick så sakta att det syntes knappt
att det avancerade med ett steg då och då, alldeles som att för-
att förkvara tiden. Om fienden varit i hack och hæl efter,
hur skulle det då gått? Mot slutet av exercistiden det an-
dra året, så blev tillstäldt med ett stort fältmanöver. Det
kom Kronobergare, Blekingar, Hallänningar, till Rungby hed.
Kronobergare och Blekingar gingo ett vitt band om mäs-
san. Vi andre hade intet annat än vara vanlige mössor.
Det skulle föreställa krig. Alle man undersöktes av doktor
eller annat befäl, för att få reda på vilka som vare platt-
fotade, eller krokfotade, sjuka eller friska. Alla plattfotade fin-
gs stanna hemma och passa de sjuka och se till lägret.
Det blev en ganska anseelig skara som kasserades, och som
således ej gingo medfölja. Eke alla dessa fingo stanna hem

4387

ma, för kroppslig eller sjukdom, utan en stor del av dem hade så dåliga skor, att de ansågos ej kunna hålla, under de långa besvärliga marscherna. Det hände likaväl, som förut nämnts, att några tappade klackarne. Innan vi skulle ut på fältmanövern, skulle vi proviantera om dagen förut. Varmt var det så "raven gapade", och i våra linnepåsar skulle vi ha vår mat. Befälet varnade oss för att mottaga smör, men några öppnade och gjorde hål, inne i brödkrakan och lade in smöret, men det smälte likaväl, och rann ut. Spekefläsket och ostens, var det enda som ansågos av de gamle soldaterna, kunna medföras utan att smälta. Men jag och min koffertkamrat antogs ändå att fläsket smälte, och några likatänkande med oss beslöt sig därför att sälja fläsket. De togs var sina sönderstuckna slimsor och gick ut om lägret och sålde dem och kommo igen och berättade att de fått 8 a 10 och några 12 öre för man för sin fläskportion. Jag inbillade mina fläsk-kompanjoner, (Vi voro

4387

fyra som fick en fläsk-skunka, eller stycke i köp) att vi skulle låta stycket vara helt, så kanske vi fingo mer för det, än om det styckades. Förslaget blev goshärdigt, och jag anförtroddes realisera uppfinningen och lyckades erhålla tre kronor och femti öre för hela stycket. Hor blev glädjen, när jag strax kom igen, med sådant glänsande resultat i jämförelse med de andra, och grämnades och avundades hos dem som sålde sitt fläsk för nästan ingenting. Vi sålde våra kronbröd också, hela och fingo var 50 öre ha-
liant, och för dessa pengar köpte vi fint eller sötbröd, råglä-
delimpor, som vi ansågs lättätligare utan något annat som
el än ost, men den räckte inte länge. Till, mins jag
inte om det delades ut någon till fältmanöver. I fall så
gjordes så sålde vi den, ty vi hade ingen och jag såg heller ingen som
hade säll med sig. Varmt blev det alldeles för skräckligt, och
de som huir fläsk eller smör med sig, blev närmare på sin-
dan och byxan, av det smältande födoämnet, så vi som in-

4387

det hade skattade oss lyckigare. Svårt var att få något att dricka i värmen. Plannade vi någon gång vid någon bondgård där det fanns vatten i brunnen, så blev kasten av så kort varaktighet, att en stackare hunnit få uppen span vatten och nätt och jämt begynt dricka, så drogs och ryckte de andre törstiga i spannen så vattenet spelade ut på alla håll och den som drack fick nästan ingenting heller. Pinappast en till, hann med att cätta munnen till åmbaret, gör än det genast kom menderade, ställning och framåt marsch. Heland kunde hända att några uträndk efter vatten i heppackhusen eller kannorna, men ibland så många förlög det inte mycket, i symmetri som det gick till på samma vis, som vid brunnen, att ingen fick dricka ifred ett ögonblick, utan blev arad och ibland med väld fräntagen kannan, och vid dessa slitningar spilldes ut det halva vattenet. Men det var nog bra att ingen fick dricka mycket, ty annars hade vi kanske druckit oss ihjel. Men största delen fick ingenting alls och det ansågs

4387

vara för litet. En del härringar kommo till oss och sålde
bier, men den var så varm och smakade så illa, att de som
köpt sådant, svuro och spottade och röstade att det varit bättre
utan. Vår kapten (inte Von B.) hade förhindrat oss flera gånger
att få vatten en dag det var mycket hett. Han gick själv med
stora stövlar och byxor och påskade midt på stövelskaften, och
var mäktigt modig. Det var ju också sista gången han kommen-
derade som kapten. Han blev major strax efter. Men ett, två, tre, så
ängde han sig i landsvägs diket och utropade: "Jär jag inte vatten
så där jag". Vi tyckte nog att han borde känna på vad vi andra
ledo, och som det inte fanns något vatten i närheten, så måste
vi vänta en bra stund innan några vattenbärare kommo med
att gå efter vatten. En annan kapten N. N. förundrade vi oss
mycket över hur han kunde följa med och marschera. Han var
neml. den tjeckaste människa någon av oss sett, men det
okänt kunde han marschera så svetten hann i ström-
mar och följa med hela tiden. När vi stannade så satte han

4387

sig på slätta marken, men kunde nog inte se sina egna fötter
 emedan de kortskymdes av marken. Thissågs visserligen, en dag
 på heden, en gätte till, han hette länsmän Gjerdts, men han
 var inte så tjock, men mycket längre än kaptenen. Vi fingo
 leivvaker under bar himmel tre nätter å rad. De två
 nätterna var det alldeles på samma ställe på Knutstorp
 gods i Fronga och Åkers socknar, men den tredje natten lå-
 -go vi i närheten av Herrnads kloster. De två första nätterna
 var torrt och fint väder, men den tredje natten regnade det och
 var kallt. Marscherma slutade kl. 5 på eftermiddagen, så vi fän-
 -go vila till kl. 10, innan det blev läggdags. Vi kläddes av oss våra
 genomsvettade skjortor och underkläder och hängde dem till torkning
 på boke-buskarna, som voro, av beteskreatur, liksom klippa, likt
 rundade häckar, som man kunde sätta sig på, liksom på resår-
 -soppor. Många av både befäl och menige, hade försett sig med
 konjak, som de förtärlade, skulle vara så bra att blanda i
 vatten, så släcktes törsten utan att de behöfde dricka så

Skriv endast på denna sida!

mycket. Hur som helst så hade vi till manövern fått en gammal korporal som hette B. Den fyllade de med sina medförda spritvaror, och han tog också gerna smörgåsar, så det var ju ingen svårighet med. Då blev var halvtrupp beordrad att gå på vakt, från kl. ett på natten, första natten. Vi som hördet dit, hade ju också beredt oss med, att ta på oss våra bandlär och bajonetter, när kl. var ett. Jag och min kamrat hade kröpit in i en buske. Der samlade vi ihop torra löv, under oss och våra knappar över oss, men inte sova vi ens en blund. Snart begynte kylan tränga igenom. Vi voro därför inte synnerligen ledsna för vi skulle gå på vakt, så finge vi någon rörelse. Men ingen korporal kom och kallade ut oss, men vi hördet hur det på motsatt håll ifrå der vi voro, blev oro i lägrat och svorda som haglade och mummel, som vi inte kunde tyda. Sen Ingen kom och kommanderade oss till något så lade vi oss igen i vår buske och allting blev tyst, och mörket var det. Om morgonen när kl. blev 5 skulle vi ju uppstå alla.

naturligtvis, med undantag av officerarne, som had smi-
tält med sängkläder med sig i trossen. Då fingo vi lösning
på gatan, varför ingen kommit och kommenderat oss på
vakt. Den gamle korpralen B hade i zyllan och villan, tagit
fel om väderstrecken i mörkret och i stället för sin halv-
tropp hade han gått till andra sidan, långt borta och kommen-
derat en der liggande halvtropp, att gå på vakt. Väl protester-
ade de, men befäls order måste de lyda, ty han påstod, att
han hade order att perra ut dem till vakt. Nå ja, de
gingo på vakt först, de bestående två timmarne, men det var
inte det värsta, det var värre att de inte blevo avlösta, utan
fingo gå till Strånt. 1 till fem på morgonen i en rad. Han
kunde tänka sig deras raseri, när de inte alls skolat gå på va-
kt och så fingo gå mest hela natten. Vi besände den gamle
korpralen B för han skonade oss och i stället kallade upp
andra, men den andre parten, som blivit förorättad, svurs
och bannade och lovade att hlaga för det högare befälet. En

gammal soldat som hette H. var isynnerhet rasande för den lidna oförrätten. Han gick själv och tjente som soldat, men hade ett stort hemman der hemma på roten, och höll drängar som hade mindre lön för hela året än H hade betalt som soldat och tjänstgjorde i 15 a 20 dagar. Genom H. skulle jag klaga för förste löjtnanten och framträdde genast, så fort löjtnanten kom upp om morgonen, och framförde klagomål över den orättvisa som honom och hans komrater, vederfarits, om natten. Den gamle B bara grinade, då vi sade till honom att han bleve nog olycklig som gjort ett sådant felsteg. Löjtnanten lovade tänka på saken, men den dagen gick och om kvällen trädde åter H. fram och begärde upphättelse, men som beväringen begynte skoja med H. isynnerhet emedan de visste han var stor hemmans äbo och gick der endast av snålhet, så grät H. i raseri, och för tredje gången gick han till löjtnanten och klagade, men då blev denne förargad och bad honom tåga. Strax derefter blev H. be-

fald att göra handräckning med att bära vatten i en
kettel och det tog han ytterligare som förolämpning och
strapparkete och desto mer kisade och retades beväringarne
med honom. Om det var aldrig så varmt så skulle vi
marschera med våra vadmalskläder på och knäppta opp
till haken. Därför händes det skönt att få kläda av sig,
om krällarne och ta linnskläderna på sig medan de andra
svettdrypande skjortor och kläderna torkade. Under tiden
togs vi oss förs allshanda upptåg. Så det första vi fingo
tid skulle vi ju äta. Det emakare bara vilket man hade, om
så bara vatten och bröd. De som då hade fläsk med sig
så var naturligtvis inte allt bortsålt, åtminstone var
svälen kvar. De hade fått gammalt suggetfläsk, eller
också ornafläsk i utdelningen vid provianteringen. Eftersom
de nu hade skurit bort det ätbara så blev kvar ett stycke väl
liknande toppel-läder. Detta ladersstycke gingo speklakeknaka-
rena och höll i handen och denna dolt beskon sig. Ett kvick

4387

Tag tog de om någon på någon som inte var beredd på upptakket, med den smorda sidan på evälen, varefter de togo till flykten, vanligen följda av den förorättade, som ju blev smord i hela armbågen och tillika beskrattad av kamraterna. Några officerare, de var vanligen fyra om ett litet tält, under fältmanövern, fingo fått en flicka och ville med våld draga henne in i sitt tält. Hon gjorde motstånd så mycket hon förmådde, men deras fasta grepp om hennes handleder, kunde hon ändå inte övervinna, utan de drogo henne ändå fram till tältöppningen och ämnade försja henne in i tältet, men hon begynte skrika och vi voro några beväringar som fingo syn på det och skyrdade fram, samt lovade officerarna, att derest inte de släppte flickan, så skulle vi pygla dem, kostat vad det ville. Under många eder och hotelser om straff över oss, måste de släppa flickan som bodde i en bondgård strax intill och hade varit

Skriv endast på denna sida!

ute och sett till kreaturen och passerat byvägen som gick
förbi truppen. Det hördes ej av någon arkebusering, som lov-
ats oss, vareken dagen efter eller sedan, men man tänker sig
att det varit ofred, när nu nästan midt på ljusa dag, be-
fälet begär vålds död, så hade vi nog blivit skjutna för brott
mot överhet. Men lyckligtvis behöver vi inte ta allt befälet
över en kam. Det var naturligtvis det, dessa officerare vis-
ste, att inte deingo medhåll hos högre befälet, annars hade de
nog sökt hämd emot oss. När vi så vilat oss och ätit, samt i-
släddt oss våra radmalkläder igen, så gick jag och min kam-
rat ut att se oss om lite. Vi kommo till dem som körde truppen
med sina hästar och hästvagnar. Här vid en av vagnarna,
var en folksamling, skratt och eder temligen högljudd. "Låt oss
gå fram och se vad de ha för sig" tyckte vi och gingo dit. Vid vagn-
nen, en vanlig hästvagn, stod en husar, med mössan på sned
över nacken och drog fingerbrok och så många som för-
sökte med honon, så rätade han ut deras fingrar, och desto

mera starkrytande blev han och påstod att ingen kunde
räta ut hans finger, varken på regementet eller i helvete, o. s.
v. Jag och min kamrat Nils Persson, som bägge voro starka
fingerdragare, gingo närmare och jag uppmanade Nils, "Lad
du för
st ett tag med honom, så få vi se." "Nå se här kommer beväringss-
pojkar, vill vi dra fingerkrok, era djävlar, så ska ni få se jag
ska snart affärda er," skrek han när han såg att vi närmade
oss. Nils tyckte det kunde vara roligt att försöka. De skulle
ju, liksom de förut gjort, stå vid var sin sida om tvärvagnen
och räkka händerna emot varandra över midten. Vid första
draget måste husaren räta ut fingret. Med åtskilliga eder, för-
klarade han att han inte fått fött ordentligt. Nu tog han nytt tag
med sin långfinger om den andres. Se så, nu ska du snart, vara
expedierad, förklarade husaren, men det blev som första gång-
en, och de kringstående husarna begynte skratta. "Ta i en
gång till, för räta ska du," röt husaren och svar på de många
utsöktaste vis. Men det blev som förut, och hur ofta han

velat försöka med Nils, så hade det varit lönlöst. Jag beredde
mig nu att ta ett tag med Lusarén. Men denne blev totalt ro-
sande över nederlaget han lidit. Hans kamrater begynte
också göra narr av honom, der han svar och stampade, samt
skrek vad beväringssjöfkarne hade hos dem att göra, de skul-
le åtminstone ha pygel och det så det händes. Vi ta-
lades vid att nu är det bäst vi avlägsna oss, för de äro
för många. Vi gingo bakom en buske, samt fortsatte, ut om
en kustes och in om en annan och lyckades komma undan dem.
Men vi hörde dem förfölja oss, svära över "var blev de av de
djurarne. Vi kommo lyckligt till vår halotropp och skrattade
åt äventyret. Tredje dagen skulle mötas fienden, som
var vid höjderna emot Finstetorp, der de uppställt sitt artilleri
och sköto bösa skott, så att det darrade i jorden. Jag min kamrat
och två till, under korpral Bs befäl blevo sända ut på reconnaissance.
Vi skulle gå trehundra steg ut från läget och se om der fanns
fiender, samt komma igen och rapportera vad vi upptäckte. Vi gingo

4387

ut i en stor skog, men som ingenting syntas, så tyckte korp-
ralen att det var ingenting att rapportera, varför vi fortsatte ännu
längre än antagliga trehundra steg. Slutligen fingo vi syn på en
fientlig patrull med vita band om nässorna. Vi sköt oss igen med
lösa skott allsammans, ser stycken bredvid en stängärrsgård. Som vi
nu var ofantligt trötta, lät korpialen fortsätta marschen ännu
längre, i hopp om att finna något hus eller bondgård der det fanns
vatten. Efter temligen lång vandring, i stället för trehundra steg, åt-
minstone tretusen, kom vi till ett gammalt hus eller torp, der
det var friskt gott vatten. En gammal gramma kom ut och berättade
de på förfrågan, att huset kallades "Barka-barka" hus, och hörde till
Knutstorp. Vi drucko och vilade oss lite, vid den gammaldags pump-
inrättningen, kunnos veigt, eller kunnazong, som det hette på gamla språ-
ket. Derefter tackade vi och gavs häringen ett par femöringar för vatt-
net, samt vände åter emot vårt kompani för att rapportera våra upptäck-
ter. Men när vi återkommo till den plats, der vi lemnat kompaniet, så
var det försvunnit, och ingen visste vart det lagit vägen. Vi kommo

Skriv endast på denna sida!

till artilleriet, som ställt upp sina kanoner just på samma
plats der vi lemnat vårt kompani. Der lätton kanonerna, la-
de vi oss ner och vilade och hörde på kanonernas duner, som
verkligen ästadkom skakning i jorden. Märkligt var att se huru
hästarna stodo fräuspända lätton kanonerna, lugnt ätande ur sine
tomistkar som om ingenting hade hörts. Efter en stund kom
vårt kompani marscherande tillbaka. Vi kände det igen och elöt
oss till dem. Korpralen rapporterade recognoseringen och vi blev
inställda i vår halvtropp. Men vi skattade oss lyckliga, som sluppit
göra sällskap med kompaniet, ty en stor del av manskapet och några
av officerarna hade ejunkit i gylligan viden åsenka, mossmark el-
ler vad det varit för något, som de mist ansehera över, när de sku-
le möta fienderna. På tal om fiender, så hade vi ju skjutit ner en fi-
enstlig patrull, men vid vår återkomsten till samma ställe der de
stapat, så voro de försvunna. Tydligen hade de varit bara skandöta.
De hade nog uppstätt allaredan och flytt till sina kamrater. Läs-
ta natten måste vi bivaktera i närheten av Herrevadskloster.

i en gles skesko, som lönade intet skydd, varken för regnet eller blästen, varför sömnen blev der, liksom förgäfsamt sömnen i någon, i synnerhet som ryktet utspreddes att vi skulle överrumplas av fienden. Kylan höll oss vakna, så någon överrumpling under sömnen kunde då inte komma i fråga, och kom inte alls till i fråga. Vi var glada att komma i rörelse igen, våta på kropparna och frusna i kroppen, som vi var. Men fram på dagen blev det hett, och framme på leden blev det "virrvarr" av vänner och fiender, så att om det varit krig med allvar, hade väl ingen kommit under. Samliga befall rörde omkring och frågade efter andra befall, och kuit-räken fördoldes alltting. Karkken blev överhöljs av utskjutna, tomma patronhylsor efter lörschotten. Vi sköto ju så länge vi hade någon ammunition kvar. Illeland kommanderades halt, bara tjugo steg från en fiendtlig pluton, och där stodo vi och bliskade och pekade på varandra, och som vi alla gjorde på samma sätt så blevo samtliga fiendskara i den plutonen, skjutna ett skott av oss var, d. v. s. varje man föreställes bli genomskuren av led och kulor.

När inte vi hade mer ammunition, skulle vi slicka med gevär
och sigta på fienderna, det skulle göra samma verkan, och det
gjorde det ju också. Slutligen skulle vi ställas opp och depole-
ra för Översten. Till följd av värmen och sömnlösheten, som
troligen förorgade många, avsvimmade en stor del av folket
et och blev liggande på marken. Vi måste sträta över dem, och
lata dem ligga. Vi fruktade att de skulle bli trampade av efter-
följande kavalleriets hästar, men det hördes aldrig av, att något
sådant inträffade. Memnansande i lägrat voro utskickade
med vatten att möta och upptaga de avsvimnade. Tältman-
övern var slut och vi skulle anlevera våra kvinnors kläder
och gevär m.m. Men nu åsannade sig Översten hela reg-
ementets harm över att kommandera någonting så tanklöst, ring-
aktande av folket och rent av föargelseväckande, som att ge or-
der om att alla man skulle lämna ut halmen ur anordrar
och huvudkuddar löst i sängarna och lämna ifrån sig tomvaran
dagen innan vi skulle gå hem. Således måste vi först ligga i

den söndermalne halmen om natten och en bära sådant
lysgår, nästan kort som hackelse, i händerna och i famnen och
spilla genast över hela loggrentet och över hela lägret och långt
utom lägret. Sen skulle vi sova så väl över allt, att inte ens
en hackelpipa kunde upptäckas, samt köpa många kvastar
som vi fick själv betala. Hade inte ett sådant Överstehiuvud
kunnat begripa, att det hade gått mycket både fortare och
bättre, att låtit oss leura ut halmen som den var i madrasser-
na och tömt ut den utan om lägerplatsen, så hade det myski-
ga mångsofnings besväret inte behöfts och vi kunde ju godt haft
sängkläder och även den sista matten, det hade ändå gått fortare
än gick nu. Vi hade ju inga filtar heller den sista matten, ty
vi hade lemnat dem på samma gång som madrasserna. Vi
måste alltså ligga i bara halmbyggsjöt och samla agnerna och öm-
sket i och på kläderna, som med stort besvär måste tvättas rena.
Intet vidare blev det avit den matten. En del besvärningar
kröps upp i sängarna och gryntade som svinn, andra visade ihop

hårda halmband och sloget ned. De gamle soldaterna lade sig inte, men några av dem kröps till bajs ute på sittbänkarne utan om kasernerna. Kallt var det också om natten. Vid den förut nämnda s. k. berötmönstringen som förrättades av Överste Toll, fick ingen man vara borta så vitt mig lgt var. Översten var till häst och hade en arsons officer i sällskap d. v. s. följde efter. I sällskap hade han några majorer och andra högre officerare. Översten fick syn på en beväring som en yldrade gevär med nymaningh-proppen sittande i geväret. Den skulle annars vid tillfället vara uttagen, men naturligtvis bortglömts. Han red fram till beväringen och frågade: "vad är det ni har i gevärs-nymaningen?". Beväringen tittade efter på geväret och svarade: "de e en toll." De kringstående kunde knappt låta bli att fnysa, under försöken att kväva skrattet, och Överste betänkte sig ett ögonblick, varefter han utbrast: "Ska det vara en pik åt mej?". Beväringen torde knappast svara ett svagt "nej", ty han tänkte väl att han snart bleve arkiverad, efter att hava

4387

drivit med själva Översten. Men Översten kom troligen att minnas
och erinra sig att det av Skåningarne oftast brukade ordet för en
perk i en flaska, eller propp i en tunna, var just ordet, toll, varför
han lät sig nöja med förklaringen och red vidare. Vad som gjorde re-
plikens som mest bitande var, att Översten var en liten tjock man
och det var också ett språkbruk om någon person som var liten och
anses till värt, att det sades: "det var bara en liten toll." Nå-
ja Toll var liten till värt och röt i ansiktet som en kokt kräpta
eller hummer. Hans adjutant, han het löjtnant C. var en hög-
växt ståtlig karl, men råkade ut för tillfället i fråga för ett
tumligen lipssartigt missöde. Hans häst råkade neml. "gå över"
bakhänges och föll, efter att ha stegrat sig på bakbenen; så föll
han på rygg, ovanpå adjutanten. Vi som sågo händelsen, levere
förskräckta och trodde karlens sista stund vara omedelbart för-
handen, men löjtnanten lyckades lösgöra fötterna ur stighyls-
ne och kasta sig nära på undan hästens kropp, men fick nog
inte riktigt dragit åt sig det ena benet, utan levere något kländ

Skriv endast på denna sida!

dock ej värre än han kunde själv resa sig men blev halt när han gick. Han fick nog gå in i officerarnes rum och vila sig. Håsten tog ingen skada. Han sprang allt vad han kunde i gallop bort mot husarlägret. Andra året var också byggda tvätthus. Ett litet till vart kompani. De skulle också monstras och beses av några högre officerare, en gång. I dessa hus var sex tvättskålar, på en dertill lagom hög ställning. Vattnen leas dit i större kaljor. Golvet bestod av träristar med ribbor av $1\frac{1}{2}$ tum mellanrum, så att spillvattnen kunde avrinna ner emellan. Men så kunde också däremellan falla våra tvål och kammar samt diverse småsaker och kunde då inte utan stort besvär tas upp igen, enär hälften av golvet näste lyftas upp och der till behövtes flera personer. Nu när der skulle vara monstring skulle ju allting vara rent och fint. Jag tror mig minnas att vi fingo kronans handdukar också. Allt som tiden närmade sig till storherrarne ankomst, voro någon av

UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

våra officerare och tittade, efter om allt var i ordning, men var gång de kommo dit så var der orent vatten i någon av tvättkålarne. Officerarne befälde någon att lömma ut det orena och hålla det rent vatten i stället, på samma gång som det förlejdts att någon fick tvätta sig innan mönstringen försiggätt. Det dröjde bara en kort stund, så kom kaptenen inrusande igen och svar ännu att åter igen hade "något som" varit och tvättat sig i ett av faten. Hvar beordrades som förut, men det blev ingen annan råd, än att en vakt måste se efter så ingen gick i tvätthuset, innan storgubbarne varit der. Då lyckades det vara fint, och fick kompaniet beröm för sådan förträfflig ordning. Ett par av de gamle soldaterna, stälde också till mönstring vissa gånger, när det kom dem i sinnet. Det var friskspektakel som dessa två, togo sig för många gånger, om fritiden, antingen om middagen, eller om kvällarne. De mönstrade kak-käringarne och skeske och kommanderade dem, som om de haft ett helt kompani

Flyktet kom, att nu spelar de der två soldaterna kom
med utan om läget, och då strömmade dit flera hundra
åskådare för att se och höra nästan ingenting. Heland fö-
reställde den ene befäl och den andre besväring eller rekryt
alla Sven Duva. Allt vad befälet kommanderade så svarade re-
kryten: "va så" och bet med detsamma över näsan på befä-
let och när det kommanderade anfall med bajonett, så hade ju
Sven Duva en staka i stället för gevär, och med den anföll
han kakelkärningarne ibland eller ibland befälet, som vek
undan och sprang in bland publiken med den anfällande
tosingen efter sig, bägge skrikande med full hals. Heland
synes till och med officerarne stående och se på skämtet,
som tillställes av dessa två soldaterna. Att inte kakelkärning-
arne klagade över dessa tvås väsen med dem, förundrade oss
Wisserligen skrocko de och höjtade och beskämade sig över
att deras kistor och bord nära vältades ihull, inom kanske
de fingo lite värde både på ett vis och annat, ty der kom

alltid mycket folk och alltid blev det någon "kommer".
Franske de rent av hade begt soldaterna att skaffa fram
köpare till sina kakor och karameller m.m. Många an-
dra spektakelmakare funnas bland både beväringar och
de gamle soldaterna, men de bedrev sina spektakel mer
enskilt. Några kunde gå på händerna, andra gick om-
kring och frågade folk, i det de fattade tag i en messings-
knapparna i rocken: "vill du ha den?". Svaret ja, så ryck-
te de bort knappen från rocken, och lämnade den och sade:
"här har du den då, var så god." Svaret deremot på sam-
ma fråga, Nej, så ryckte de loss knappen, på samma vis,
och behöll den själv, i det de sade; "ja så du vill inte ha
den, då behåller jag den". En stor del passade på att göra
skälmstycke när helst det bar sig. Så var det en möllare
som tog orössen av en annan beväring, och slängde den upp
på pappaket på fässen. Möllaren kunde inte tas över
på annat sätt, än att möllaren måste opp i kompaniet

som var förlagt på övre våningen och få tillåtelse att krypa ut genom ett takfönster, sen kunde han gå på strumpsockarne utåt taket och ta mössan. Han aktade sig för att göra om skålnestycket. En annan passade på, när vi var inne i koffert-karacken och suts på koffertarne och äto, om förmiddagen eller morgonen, så var det en beväring som knäppt opp vadmalsrocken och hängde med rockfliken ned på sidan av sin koffert. Kartan åt och pratade med sina kamrater. Då gick skållonen bort till den omkring 10 alnar från honom sittande, intet enst anande beväringen, och skar med en viss kniv, i rockfliken som bottnade emot kofferten, en ungefär halvalnslång spåra, och gick så tillbaka till sin förra plats. Vi några stycken åsags skojet, men varken den skurne eller hans kamrater observerade det, utan skållonen lyckades smygga sig oförmärkt tillbaka. När så den skurne reste på och skulle stänga sin koffert och knäppa rocken, så fick

han syn på sländet, men vad multiplicationer av underjordiska plutoner och interjektioner, han då "svassade" med, är omöjligt att presentera, men som det inte angick, skrattade, och ingen hade gjort det naturligtvis. Vi som visste något, tordes inte annat än skratta med de andra skrattarna och låta oss ingenting.

Sedan måste den skurke gå hela tiden, med hopsäppt segelarnas-spelporträtt och brilla dagligen, till att löja och varnaget för andra. Sedan sopningen efter överstens medbarningsmetod, äntligen var tillräckligt noggrant fullgjord, fingo vi våra civilkläder på och lågade över löteråsen igen emot Löra Nam där våra kalfertarskjutsar voro oss till mötes, och låta i högen åkte vi, naturligtvis efter en kort visit på Peninge gästgivarvärd, mot hemmet, och den märkvärdige värmeplikten var äntligen fullgjord. Nu ligga väl våra reminton-suffelbössor på herrans förråd till ingen nytta, ty nu äro de ju uttrangerade och mausege

var i stället. För 50 år sen utbjöds till salu på mark-
nader, den ännu äldre typen av kronans gevär, troligen de
som avlöste flint-lås-gevären. De vägde 19 skålpund = 8 kilo
per styck och var av mycket grövre kaliber. Priset var en
riksdaler och 24 skilling = 1,50 kronor. De gamle reminton-
gevären komma väl en vacker dag, att gå samma
öde till mötes, som de evannörande lodbössorna.
Några ville påstå, att de lodbössorna som såltes för
femti år sen, skulle varit flintlåsgewär som om ändrat